

แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

สถานีพัฒนาที่ดินลำพูน
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

สถานีพัฒนาที่ดินลำพูน
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คณะผู้จัดทำ

นายณรรต สมจันทร์ สถานีพัฒนาที่ดินลำพูน
นางศิริกร ศรีทองคำ สถานีพัฒนาที่ดินลำพูน
กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6

คำนำ

“แนวทางการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล” ฉบับนี้ได้ยึดหลักการของ UNEP and FAO ที่กำหนดไว้ในเอกสารชื่อ “Negotiating a Sustainable Future for Land” ซึ่งมีขั้นตอนในการกำหนดทางเลือกในการใช้ที่ดิน ดังนี้

หลักการดังกล่าวได้นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของประเทศไทย ร่วมกับวิธีการต่างๆ ที่จำเป็นอีกหลายด้าน เช่น Participatory Rural Appraisal (PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน ฯลฯ ซึ่งได้ปรากฏอยู่ในแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดินตำบล ฉบับนี้

คณะผู้จัดทำ
กันยายน
2564

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-1
1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-1
1.5 นิยามศัพท์	1-2
1.6 คำสำคัญ	1-4
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 ประวัติและเอกลักษณ์	2-2
2.4 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.5 สภาพภูมิอากาศ	2-7
2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-11
2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-15
บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ	3-1
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-5
3.3 ทรัพยากรดิน	3-8
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	4-1
4.1 หลักการ	4-1
4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-6
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
5.1 ทรัพยากรดิน	5-1
5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน	5-1
5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล	6-1
6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดิน	6-2
6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน	6-4
6.4 เขตการใช้ที่ดิน	6-5
6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน	6-13
6.6 การจัดการความเสี่ยง	6-13
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	7-1
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 ตัวชี้วัด	7-1
7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2563	7-1
7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-3
7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-4
7.6 ระยะเวลาดำเนินการ	7-5
เอกสารอ้างอิง	อ1
ภาคผนวก	
ภาคผนวกที่ 1 นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้	ผ1-1
ภาคผนวกที่ 2 ทางเลือกในการลดพื้นที่ปลูกยางพารา	ผ2-1

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 ความลาดชัน ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน	2-3
2-2 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน	2-9
2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน	2-13
2-4 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ปี 2561	2-15
2-5 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ปี 2564	2-16
2-6 จำนวนสถานศึกษาในระบบโรงเรียนจําแนกตามระดับที่เปิดสอนและสังกัด ปีการศึกษา 2554	2-18
2-7 การถือครองที่ดินตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน	2-20
3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย	3-1
3-2 อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพพบนํ้าบาดาลและชนิดชั้นหินให้นํ้า ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน	3-8
3-3 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน	3-9
3-4 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน	3-11
5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน	5-5
6-1 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน	6-2
6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน	6-5
7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการ	7-6
7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-8
7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน แผน 5 ปี (พ.ศ. 2564-2568)	7-9

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
2-1	สภาพภูมิประเทศ ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน	2-4
2-2	ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน	2-5
2-3	ความลาดชัน ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน	2-6
2-4	สมดุลงบของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดลำพูน	2-9
2-5	เส้นชั้นน้ำฝนในคาบ 29 ปี ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน	2-10
2-6	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน	2-14
2-7	สัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน	2-16
3-1	ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน	3-2
3-2	การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน	3-3
3-3	ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน	3-4
3-4	พื้นที่ชลประทาน ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน	3-6
3-5	อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นหินให้น้ำ ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน	3-7
3-6	ทรัพยากรดิน ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน	3-10
3-7	การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน	3-12
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน	4-5
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน	4-7
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน	6-12
6-2	ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน	6-13

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 (1) ได้กำหนดให้มีการ “วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบล จำนวน 7,225 ตำบล ให้แล้วเสร็จภายในปี 2565 ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการประกาศแผนปฏิรูปประเทศดังกล่าวข้างต้น จึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อให้การใช้ที่ดินในตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน มีผลตอบสนองสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่ และเป็นไปอย่างยั่งยืน

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.3.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2563 - 30 กันยายน 2564

1.3.2 สถานที่ ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ทบทวนเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาวิเคราะห์และใช้ในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ดังนี้

(1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ ฯลฯ

(2) ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้ รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา ฯลฯ

(3) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.4.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.4.3 ประเมินคุณภาพที่ดิน

1.4.4 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำ PRA ร่วมกับสภาพการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดินรายแปลงจากแผนที่สำมะโนที่ดิน หรือ แผนที่ภาษีที่ดินในปัจจุบัน ผลจากการประเมินคุณภาพที่ดิน และกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน (ตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ)

1.4.5 สสำรวจข้อมูลทั้ง ภายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหาและความต้องการจาก PRA ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

1.4.6 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล

1.4.7 รับฟังความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดิน

1.4.8 ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน

1.4.9 นำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญ คือ

(1) การที่สภาตำบล หรือ สภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน 3 ปี โดยสภาเทศบาล หรือ สภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบประมาณ หรือองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ เช่น งบซื้อเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดิน ซึ่งปลูกโดยเกษตรกรในพื้นที่ตำบลนั้น เป็นต้น

(2) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่างๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

(3) กิจกรรมของส่วนราชการต่างๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การขุดเจาะบ่อบาดาล เป็นต้น

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 ที่ดิน (Land)

“ที่ดิน” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา 4 ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“ที่ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง “ชีวมณฑลบนพื้นผิวโลก ประกอบด้วย ชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์ พืช สัตว์ และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน” (FAO, 1974)

“ที่ดิน” หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆ ที่อยู่บนพื้นผิวของโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้นที่ดินจึงไม่ได้หมายถึงดินเพียงอย่างเดียว แต่จะหมายรวมถึงลักษณะภูมิสัณฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (climate) อุทกวิทยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (land improvement) ได้แก่ การทำขั้นบันไดและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, 1993)

1.5.2 ดิน (Soil)

“ดิน” หมายความรวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย (มาตรา 4 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551)

“ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง เทหวัตถุธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลกเป็นวัตถุที่ค้ำจุนการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วย แร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ มีลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ละชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามขบวนการกำเนิดดินที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO 1974: 39-40)

“ดิน” อินทรีย์วัตถุและอนินทรีย์วัตถุที่ไม่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมพื้นผิวโลก เป็นผลมาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิประเทศ วัตถุต้นกำเนิดและระยะเวลา ความเหมาะสมต่อการผลิตพืชของดินแตกต่างกัน เนื่องจากจากลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมีชีวภาพ และสัณฐานวิทยา (คณะกรรมการจัดทำพหุกรมปฐพีวิทยา, 2551: 128)

1.5.3 การใช้ที่ดิน

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินในชนบท เขตชานเมือง และเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO, 1993)

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, 1975)

1.5.4 การวางแผนการใช้ที่ดิน

“การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

“การวางแผนการใช้ที่ดิน” หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนดทิศทางของการลงทุน แนวทางการพัฒนาเทคโนโลยี เป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่างๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC, 1975 และ ADB, 2012)

1.5.5 “เศรษฐกิจที่ดิน” หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้านเศรษฐกิจ

1.5.6 “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

1.5.7 “การชะล้างพังทลายของดิน” หมายความว่า ปรากฏการณ์ซึ่งที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน

1.5.8 “การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกัน รักษาดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของ ดิน และการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาคุณธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ ที่ดินในการเกษตรกรรม

1.6 คำสำคัญ

“ข้าว ลำไย GAP”

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

“บ้านธิ” เป็นชื่อของตำบลและหมู่บ้าน ตั้งตามชื่อของลำน้ำแม่ธิ ซึ่งมีต้นกำเนิดจากเทือกเขาขุนแม่ธิ ในเขตพื้นที่หมู่บ้าน อพป.บ้านดอยเวียง หมู่ที่ 9 ตำบลบ้านธิ ซึ่งเป็นเขตติดต่อกับอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ มีลำน้ำแม่ธิไหลผ่านตลอดกลางของตำบลบ้านธิ ทางตะวันออกไหลลงสู่ลำน้ำกวางทางทิศตะวันตก ในเขตบ้านสันมะนะ หมู่ที่ 10 บ้านธิ เป็นตำบลที่ตั้งอยู่ทิศตะวันออกเฉียงเหนือของตัวจังหวัดลำพูน

อาณาเขต (รูปที่ 2-2)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ และตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
ทิศใต้	ติดต่อกับ ตำบลมะเขือแจ้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน และ ตำบลชมพู อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

พิกัด : เทศบาลตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน (2562)

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน มีเนื้อที่ 52,160 ไร่ คิดเป็น 83.456 ตารางกิโลเมตร (จากการคำนวณ โดยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์) ประกอบด้วย 20 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	หมู่ที่	ชื่อบ้าน
1	ป่าเหียง	11	บ้านแพะ
2	ป่าเปา	12	สันต้นคำ
3	ศรีมูล	13	ป่าเหียง
4	ป่าตาล	14	ศรีมูล
5	สันทราย	15	ป่าแดง
6	ป่าสัก	16	บัวบก
7	ช่างเคียน	17	ป่าปี
8	ศรีดอนชัย	18	ท่าตุ้ม
9	ดอยเวียง	19	ป่าตาลฮ่องแฮ่
10	สันมะนะ	20	ใหม่กาดเหนือ

พิกัด : องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน (2562)

2.3 ประวัติและเอกลักษณ์

ตำบลบ้านธิ มีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ มีภาษาพูดเป็นของตัวเอง เรียกว่าคำเมือง ภาษาไทยยอง และภาษาไทยลื้อ ซึ่งเป็นภาษาของชนพื้นเมืองดั้งเดิมของตำบลบ้านธิ

การแต่งกายในอดีต มีลักษณะของชาวล้านนาคือ ชายนุ่งกางเกงสะดอ (กางเกงขาก๊วย) สวมเสื้อผ้าฝ้าย หรือผ้าเมือง คาดผ้าขาวม้าที่พุง ผู้หญิงนุ่งผ้าซิ่น สวมเสื้อแขนกระบอก ไข่มุมมวยตัดดอกไม้ (ปัจจุบันการแต่งกายได้เปลี่ยนไปตามยุคสมัยจะมีให้เห็นได้เฉพาะมีงานประเพณีต่าง ๆ)

มีการสืบทอดวัฒนธรรม จากบรรพชนจนถึงลูกหลานในปัจจุบัน มีการเรียนการสอนในชุมชน เช่น การตีกลองหลวง การเรียนศิลปะการฟ้อนรำ การฝึกสอนดนตรีพื้นเมือง เช่น สะล้อ ซอ ซึ่งการทอผ้าเมือง การแกะสลัก การจักสาน โดยเฉพาะการทำน้ำถุ้ง (อุปกรณ์สำหรับตักน้ำจากบ่อ) ของชาวไทยลื้อบ้านป่าเปาหมู่ที่ ๒ มีประเพณีที่สำคัญดังนี้

๑. ประเพณีวันสงกรานต์ เดือนเมษายนของทุกปี มีการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ การแห่ไม้ค้ำตันโพธิ์ (สะหลี่) งานกินหวานตานโม่นดำโหคนเฒ่าสืบเก้าประเพณี (อ่านเป็นภาษาไทยลื้อ,ไทยยอง)

๒. ประเพณีลอยกระทง ประมาณเดือนพฤศจิกายนของทุกปี มีการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การประกวดกระทง การประกวดนางนพมาศ การประกวดซุ้มต่างๆ

๓. ประเพณีเข้าพรรษา ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ ของทุกปี มีการจัดกิจกรรมเช่น การจัดขบวนแห่เทียนพรรษา

๔. ประเพณีออกพรรษา ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ของทุกปี มีการจัดกิจกรรมเช่น ประเพณีทำบุญสลากภัตต์ (ตานก๋วยสลาก)

๕. ประเพณีสงกรานต์น้ำพระธาตุ ประเพณีบวชนาค (แห่ลูกแก้ว) ประเพณีทำบุญ ปอยหลวง ปอยน้อย

๖. ประเพณีเลี้ยงผีขุนน้ำ

2.4 สภาพภูมิประเทศ

ตำบลบ้านธิ มีพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีความลาดชัน 0-2 ประมาณ 20,858 ไร่ (ตารางที่ 2-1) ลาดเอียงจากทิศตะวันออกไปทางทิศตะวันตก ทอดยาวประมาณ 17 กิโลเมตร ด้านทิศตะวันออกมีเทือกเขาพาดเป็นแนวยาวจากทิศใต้ขึ้นไปทางทิศเหนือ จุดสูงสุดมีความสูงเหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ 800 เมตร และลาดเทไปทางทิศตะวันตก จุดต่ำสุดมีความสูงเหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ 200 เมตร มีลำน้ำแม่ธิ ไหลผ่านตลอดกลางของตำบลบ้านธิ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 52,191 ไร่ (รูปที่ 2-1 ถึงรูปที่ 2-3)

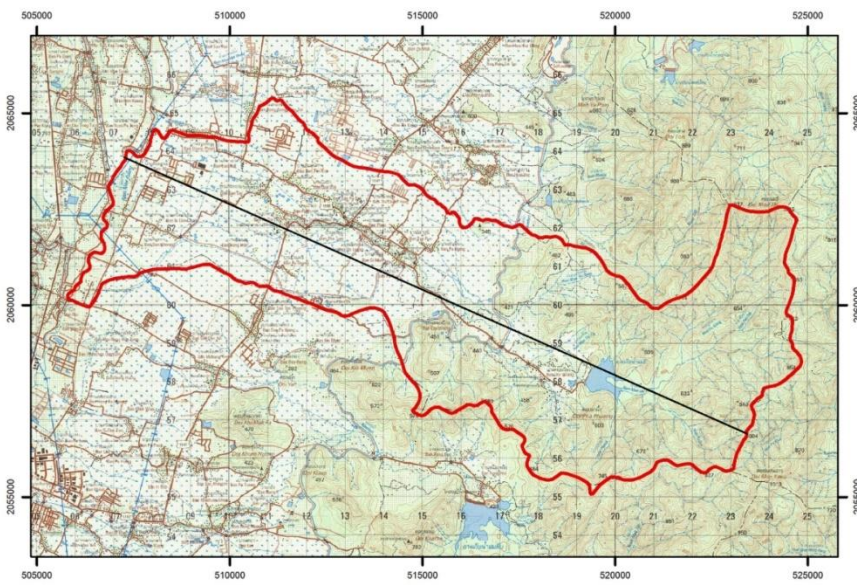
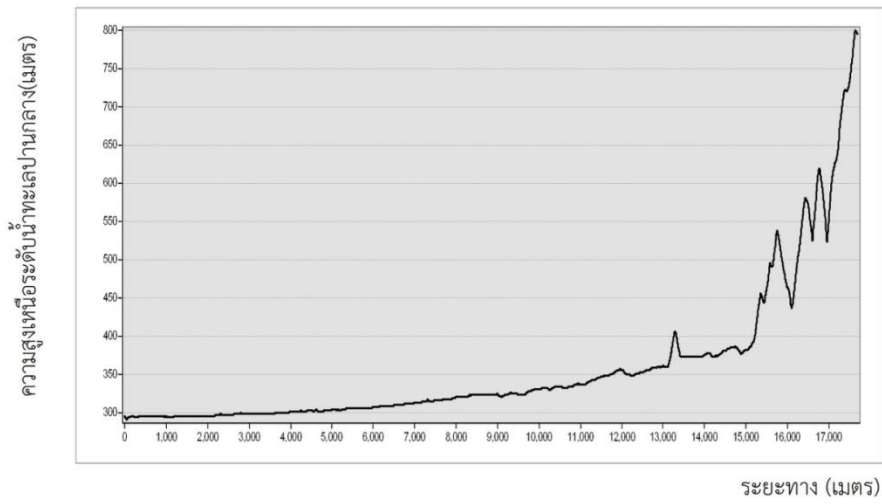

ระดับความลาดชัน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
0-2	20,585	39.44
2-5	5,456	10.45
5-12	4,096	7.85
12-20	1,925	3.69
20-35	4,810	9.22
35-50	8,054	15.43
>50%	7,265	13.92
รวม	52,191	100.00

ตารางที่ 2-1 ตารางแสดงความลาดชัน พื้นที่ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

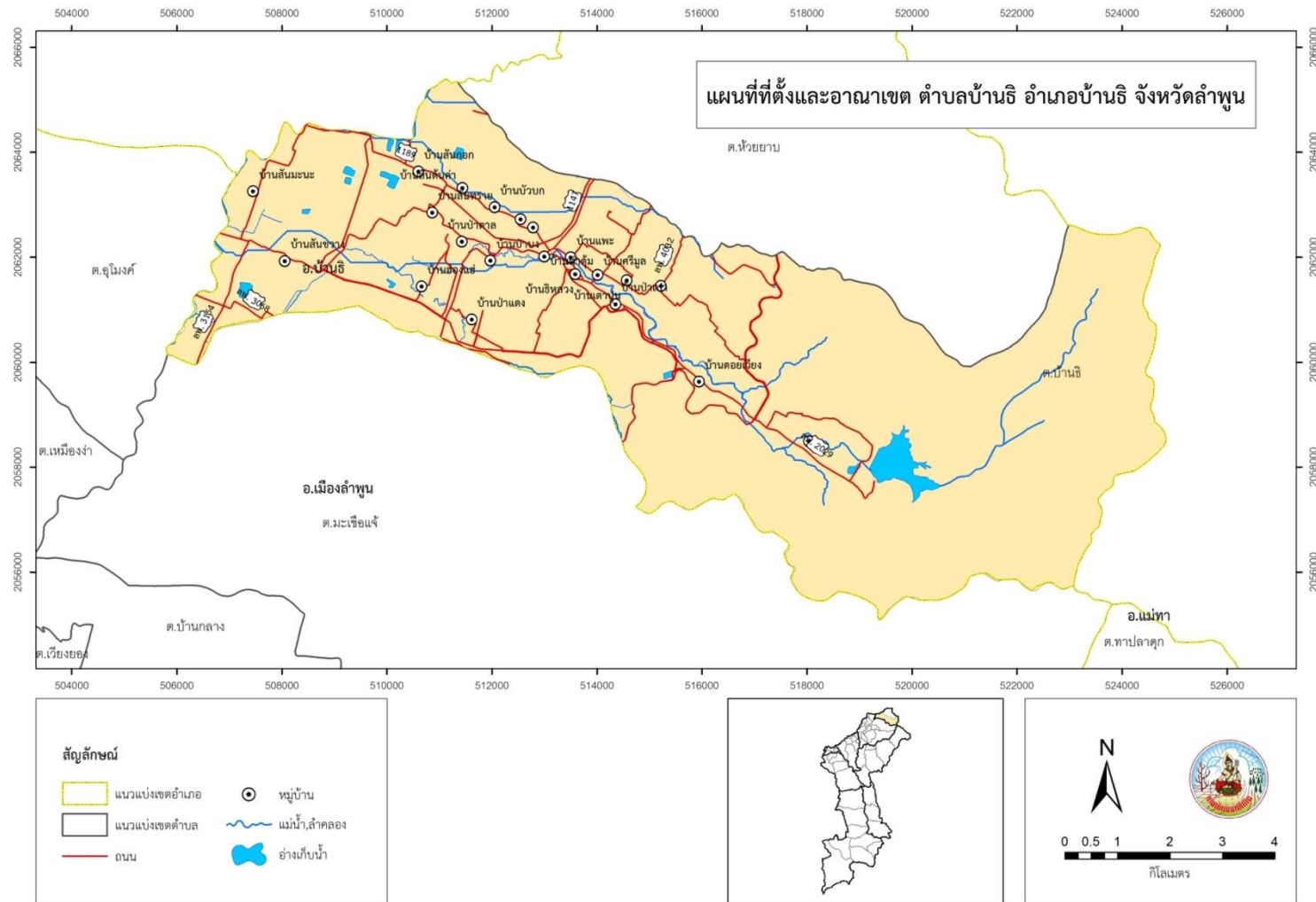
สภาพภูมิประเทศ ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

รูปที่ 2-1 สภาพภูมิประเทศ ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

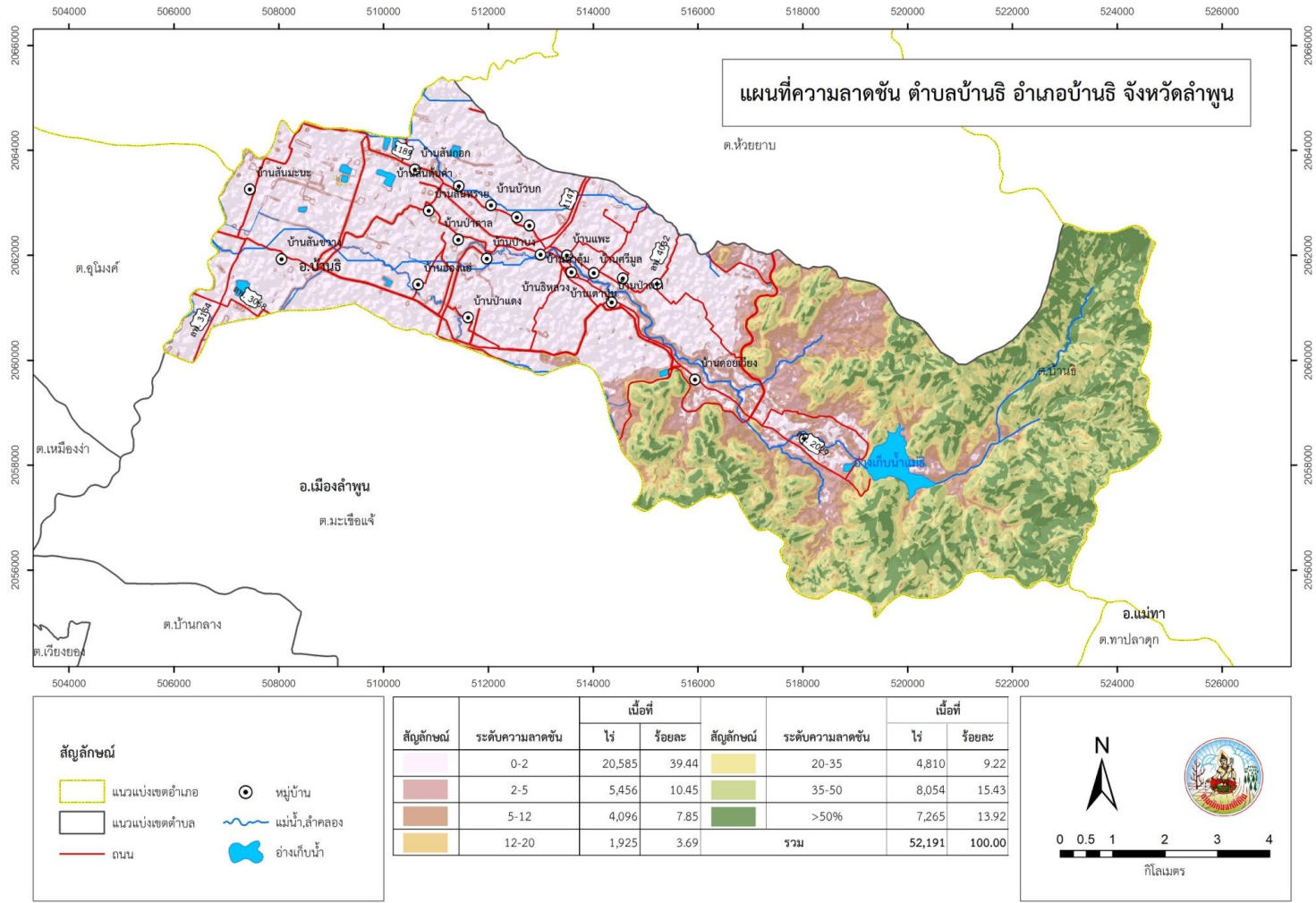
แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

รูปที่ 2-2 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

รูปที่ 2-3 ความลาดชัน ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

2.5 สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศจังหวัดลำพูน มีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 สภาพอากาศทั่วไป

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ช่วงปี พ.ศ. 2532 -2561) ของสถานีตรวจวัดอากาศจังหวัดลำพูน (ตารางที่ 2-2) พบว่าตำบลบ้านธิ ได้รับอิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ พัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้าปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูหนาว (ตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณเดือนกุมภาพันธ์) ทำให้มีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งพัดพามวลอากาศชื้นจากทะเล และมหาสมุทรเข้าปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน (ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงประมาณกลางเดือนตุลาคม) ทำให้มีฝนตกชุกทั่วไป

2.5.2 ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดลำพูน พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป โดยเฉพาะในเดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุดในรอบปี

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นระยะที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเข้าสู่ประเทศไทย อากาศจะชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด คือ เดือนกันยายน

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย อากาศโดยทั่วไปจะหนาวเย็นและแห้งแล้ง เดือนที่มีอากาศหนาวที่สุด คือ เดือนมกราคม

2.5.3 อุณหภูมิ

อุณหภูมิ เฉลี่ยตลอดปี 27.1 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยตลอดปี 33.2 องศาเซลเซียส โดยพบอุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายน คือ 37.9 องศาเซลเซียส และพบอุณหภูมิต่ำสุดในเฉลี่ยตลอดปี 21.0 องศาเซลเซียส โดยพบอุณหภูมิต่ำสุดในเดือนมกราคม คือ 14.7 องศาเซลเซียส

2.5.4 ฝน

ปริมาณน้ำฝน ปริมาณน้ำฝนรวมตลอดปี 1,052.1 มิลลิเมตร โดยในเดือนกันยายน มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุด 205.6 มิลลิเมตร และเดือนกุมภาพันธ์ มีปริมาณน้ำฝนน้อยที่สุด คือ 5.1 มิลลิเมตร

ความชื้นสัมพัทธ์ มีความชื้นสัมพัทธ์ตลอดปี 72 เปอร์เซ็นต์ สูงสุดในเดือนกันยายน เท่ากับ 83 เปอร์เซ็นต์ และต่ำสุดในเดือนมีนาคม เท่ากับ 55 เปอร์เซ็นต์

(กรมอุตุนิยมวิทยา, 2560, 2562)

2.5.5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2532-2561) ณ สถานีตรวจอากาศลำพูน ได้ทำการวิเคราะห์ช่วงฤดูเพาะปลูก ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการปลูกพืช โดยใช้ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำฝนรายเดือนเฉลี่ย และค่าศักยภาพการคายระเหยน้ำของพืชรายเดือนเฉลี่ย (Evapotranspiration : ETo) ซึ่งคำนวณโดยใช้โปรแกรม Cropwat for Windows Version 8 โดยพิจารณาจากระยะเวลาช่วงที่เส้นน้ำฝนอยู่เหนือเส้น 0.5 ETo เป็นหลัก เพื่อหาช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการปลูกพืช ของตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน รวมถึงข้อมูลเขตชลประทานสามารถสรุปได้ดังนี้

1) ช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการเพาะปลูก จะอยู่ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม เนื่องจากดินยังคงมีความชื้นหลงเหลืออยู่ พอเพียงสำหรับปลูกพืชไร่ พืชผักอายุสั้น หลังจากหมดฤดูฝนประมาณหนึ่งเดือน และอาจใช้แหล่งน้ำในไร่นาช่วยเสริมการเพาะปลูกได้บ้าง แต่ทั้งนี้ควรวางแผนจัดระบบการปลูกพืชให้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่

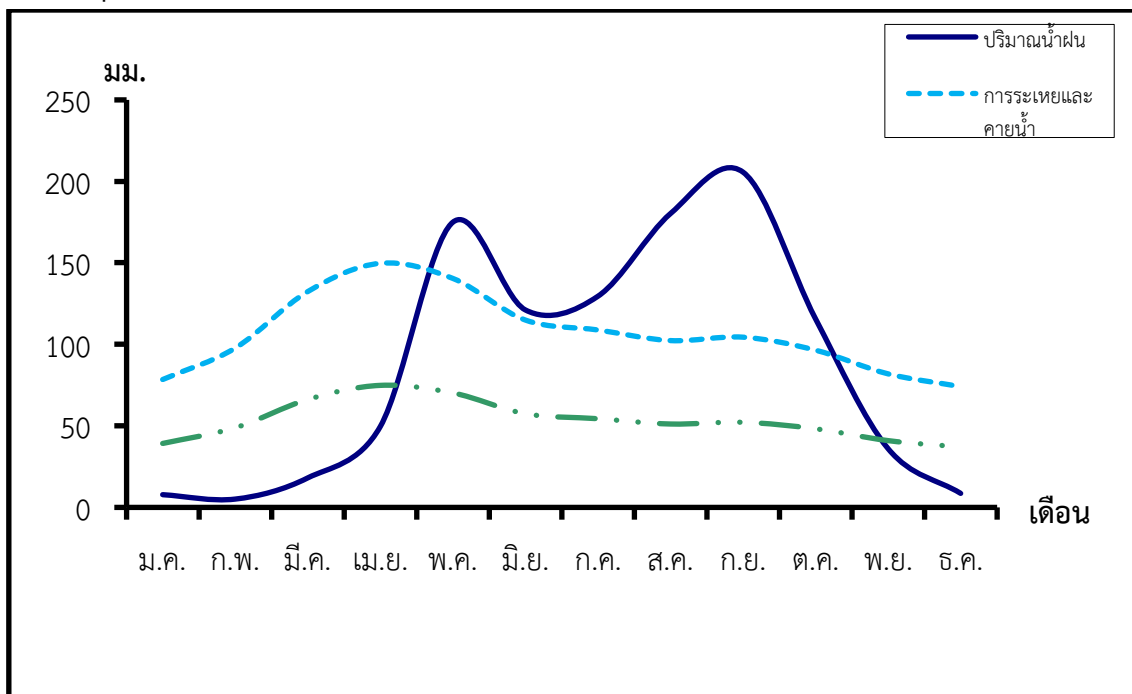
2) ช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก แบ่งเป็นช่วงขาดน้ำ มีปริมาณน้ำฝนและการกระจายน้อยหรือไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของพืชจะอยู่ในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายนของทุกปี ในช่วงเวลาดังกล่าวถ้าได้รับน้ำชลประทานช่วยก็สามารถปลูกพืชฤดูแล้งได้ซึ่งพื้นที่เกษตรกรรมของตำบลบ้านธิ ส่วนมากอยู่ในพื้นที่เขตชลประทาน ช่วงน้ำมากเกินพออยู่ในช่วงกลางเดือนพฤษภาคมถึงปลายเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มีปริมาณน้ำฝนมากบริเวณที่ลุ่มหรือบริเวณริมฝั่งแม่น้ำ อาจเกิดน้ำท่วมซึ่งส่งผลเสียหายกับผลผลิตได้ (ตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-4 ถึง รูปที่ 2-5)

ตารางที่ 2-2 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน (ปี พ.ศ.2549-2560)

Month	Mean Temp C	Min Temp C	Max Temp C	Humidity %	Wind km/day	Sun hours	Rad MJ/m ² /day	ETo mm/day	Rain mm	Eff rain mm
January	22	14.7	30.8	70	25	5.9	14.5	2.53	7.8	7.7
February	24.4	16	33.9	60	40	8	18.8	3.49	5.1	5.1
March	27.8	19.8	36.6	55	54	7.6	20.1	4.27	18.1	17.6
April	30.1	23.4	37.9	58	69	7.6	21.1	4.99	49.6	45.7
May	28.8	24.2	35.2	72	64	6.4	19.5	4.53	174.9	126
June	28.4	24.5	33.7	75	74	4.1	15.9	3.83	121.1	97.6
July	27.9	24.2	33	77	69	3.3	14.7	3.51	129.5	102.7
August	27.4	23.9	32.6	80	50	3.2	14.4	3.3	180.2	128.2
September	27	23.6	32.4	83	30	4.8	16.1	3.48	205.6	138
October	26.2	22.4	31.8	83	20	4.9	14.9	3.11	115.6	94.2
November	24.3	19.3	31	79	20	5.3	14	2.73	36	33.9
December	22	15.9	29.6	75	20	5.5	13.5	2.39	8.6	8.5
Total									1052.1	805.1
Average		21	33.2	72	45	5.5	16.5	3.51		

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2561)

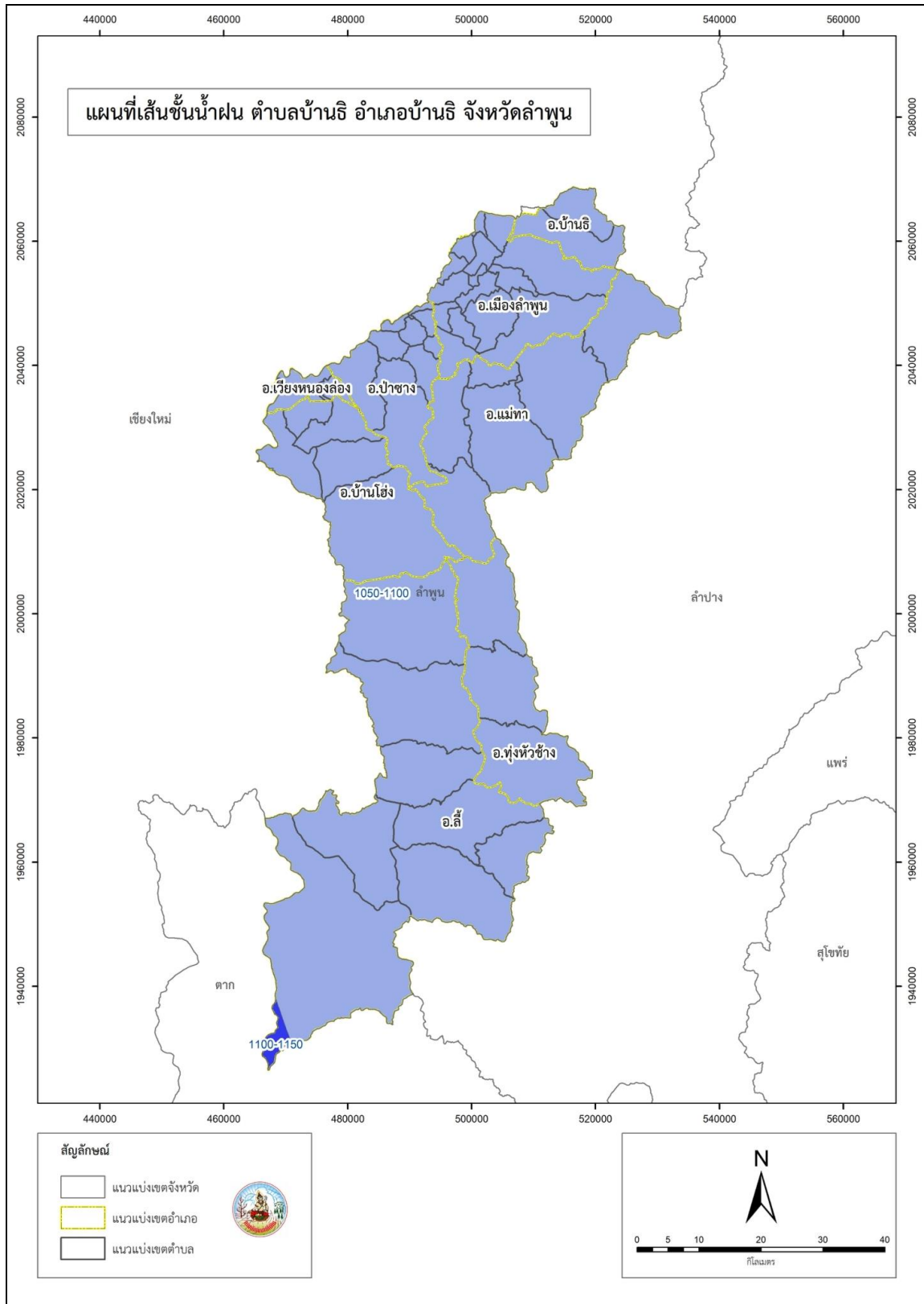
หมายเหตุ : * จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

รูปที่ 2-4 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดลำพูน พ.ศ. 2532-2561

หมายเหตุ : จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

รูปที่ 2-5 เส้นชั้นน้ำฝนในคาบ 29 ปี (พ.ศ.2532-2561) ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน (2563) ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

1. พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 5,799 ไร่ หรือร้อยละ 11.11 ของพื้นที่ตำบล
2. พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 22,910 ไร่ หรือร้อยละ 43.90 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ
 - 2.1 นาข้าว มีเนื้อที่ 10,346 ไร่ หรือร้อยละ 19.82 ของพื้นที่ตำบล
 - 2.2 นาไร่ มีเนื้อที่ 764 ไร่ หรือร้อยละ 1.46 ของพื้นที่ตำบล
 - 2.3 ข้าวโพด มีเนื้อที่ 20 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของพื้นที่ตำบล
 - 2.4 มันสำปะหลัง มีเนื้อที่ 9 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของพื้นที่ตำบล
 - 2.5 ยาสูบ มีเนื้อที่ 15 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของพื้นที่ตำบล
 - 2.6 ไม้ยืนต้นผสม มีเนื้อที่ 28 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของพื้นที่ตำบล
 - 2.7 ยางพารา มีเนื้อที่ 76 ไร่ หรือร้อยละ 0.15 ของพื้นที่ตำบล
 - 2.8 ปาล์มน้ำมัน มีเนื้อที่ 262 ไร่ หรือร้อยละ 0.50 ของพื้นที่ตำบล
 - 2.9 ยูคาลิปตัส มีเนื้อที่ 6 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล
 - 2.10 สัก มีเนื้อที่ 108 ไร่ หรือร้อยละ 0.21 ของพื้นที่ตำบล
 - 2.11 ไม้ปลูกเพื่อการค้า มีเนื้อที่ 8 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของพื้นที่ตำบล
 - 2.12 ไม้ผลผสม มีเนื้อที่ 52 ไร่ หรือร้อยละ 0.10 ของพื้นที่ตำบล
 - 2.13 มะม่วง มีเนื้อที่ 899 ไร่ หรือร้อยละ 1.72 ของพื้นที่ตำบล
 - 2.14 ถั่ว/ลำไย มีเนื้อที่ 10 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของพื้นที่ตำบล
 - 2.15 ลำไย มีเนื้อที่ 10,137 ไร่ หรือร้อยละ 19.42 ของพื้นที่ตำบล
 - 2.16 พืชผัก มีเนื้อที่ 81 ไร่ หรือร้อยละ 0.16 ของพื้นที่ตำบล
 - 2.17 โรงเรือนเลี้ยงสุกร มีเนื้อที่ 38 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของพื้นที่ตำบล
 - 2.18 สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง มีเนื้อที่ 11 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของพื้นที่ตำบล
 - 2.19 สถานที่เพาะเลี้ยงปลา มีเนื้อที่ 40 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของพื้นที่ตำบล
3. พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,244 ไร่ หรือร้อยละ 2.38 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา และคลองชลประทาน
4. พื้นที่เบ็ดเตล็ดอื่น ๆ มีเนื้อที่ 693 ไร่ หรือร้อยละ 1.33 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ทุ่งหญ้าและไม้ละเมาะ พื้นที่ถม
5. พื้นที่ป่า มีเนื้อที่ 21,545 ไร่ หรือร้อยละ 41.28 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ป่าผลัดใบ สมบูรณ์ และป่าผลัดใบรอการฟื้นฟู

- 5.1 ป่าผลัดใบสมบูรณ์ มีเนื้อที่ 21,357 ไร่ หรือร้อยละ 40.92 ของพื้นที่ตำบล
 - 5.2 ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู มีเนื้อที่ 188 ไร่ หรือร้อยละ 0.36 ของพื้นที่ตำบล
- ตั้งรายละเอียดในรูปที่ 2-6 และตารางที่ 2-3

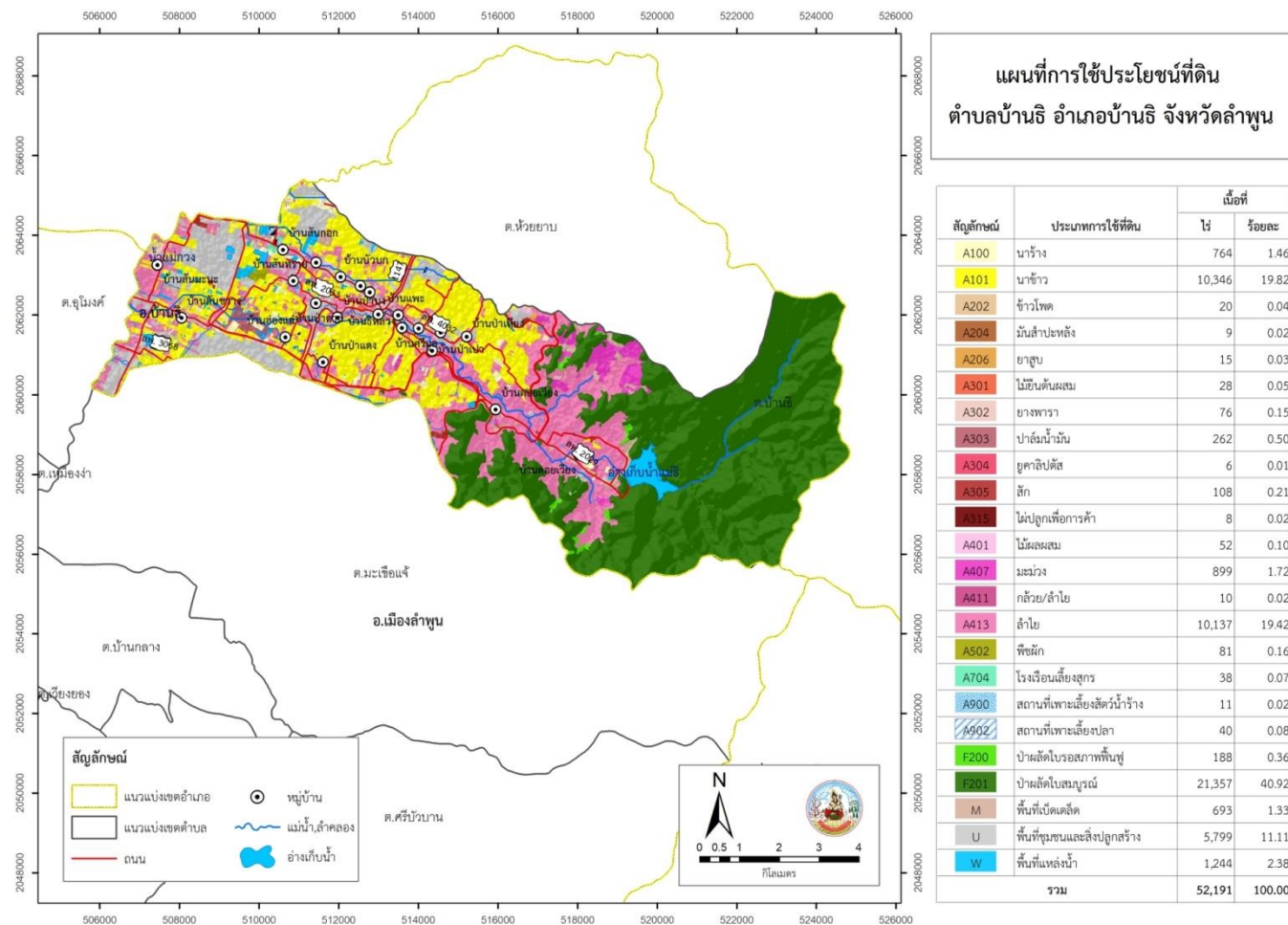
ตารางที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดินตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

สัญลักษณ์	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A100	นาร้าง	764	1.46
A101	นาข้าว	10,346	19.82
A202	ข้าวโพด	20	0.04
A206	ยาสูบ	9	0.02
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	15	0.03
A301	ไม้ยืนต้นผสม	28	0.05
A302	ยางพารา	76	0.15
A303	ป่าลุ่มน้ำมัน	262	0.5
A304	ยูคาลิปตัส	6	0.01
A305	สัก	108	0.21
A315	ไผ่ปลูกเพื่อการค้า	8	0.02
A401	ไม้ผลผสม	52	0.1
A407	มะม่วง	899	1.72
A411	กล้วย	10	0.02
A413	ลำไย	10,137	19.42
A502	พืชผัก	81	0.16
A704	โรงเรียนเลี้ยงสุกร	38	0.07
A900	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง	11	0.02
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	40	0.08
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	188	0.36
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	21,357	40.92
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	693	1.33
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	5,799	11.11
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	1,244	2.38
รวม		52,191	100

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2563)

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

รูปที่ 2-6 สภาพการใช้ที่ดินตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.7.1 สภาพสังคมโดยทั่วไป

1) ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยปี 2559 (ข้อมูล ณ 30 มิถุนายน 2561) พบว่า ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลบ้านธิ มีประชากรรวม 9,595 ราย แบ่งเป็น ชาย 4,606 ราย หญิง 4,989 ราย จำนวน 4,120 หลังคาเรือน (ตารางที่ 2-4)

ตารางที่ 2-4 จำนวนประชากรในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ปี 2561

หมู่บ้าน / ตำบล	ชาย	หญิง	รวม	ครัวเรือน /หลัง
รวมประชากร/ครัวเรือน	4,606	4,989	9,595	4,120
ทะเบียนบ้านกลาง	27	23	50	3
หมู่ที่ 1 บ้านเตาปูน	223	243	466	189
หมู่ที่ 2 บ้านป่าเปา	193	221	414	225
หมู่ที่ 3 บ้านธิหลวง	168	168	336	136
หมู่ที่ 4 บ้านป่าตาล	244	291	535	236
หมู่ที่ 5 บ้านสันทราย	265	280	545	256
หมู่ที่ 6 บ้านป่าสัก	432	463	895	521
หมู่ที่ 7 บ้านช่างเพ็ญ	215	235	450	163
หมู่ที่ 8 บ้านศรีดอนชัย	324	320	644	255
หมู่ที่ 9 บ้านดอยเวียง	230	241	471	234
หมู่ที่ 10 บ้านสันมะนะ	335	390	725	309
หมู่ที่ 11 บ้านแพะ	127	136	263	111
หมู่ที่ 12 บ้านสันต้นคำ	172	190	362	142
หมู่ที่ 13 บ้านป่าเหียง	245	267	512	198
หมู่ที่ 14 บ้านศรีมูล	119	148	267	107
หมู่ที่ 15 บ้านป่าแดง	248	256	504	235
หมู่ที่ 16 บ้านบัวบก	191	219	410	151
หมู่ที่ 17 บ้านป่าปี้	192	212	404	142
หมู่ที่ 18 บ้านท่าตุ้ม	212	219	431	195
หมู่ที่ 19 บ้านป่าตาลฮ่องแฮ่	297	297	594	217
หมู่ที่ 20 บ้านใหม่กาดเหนือ	147	170	317	95

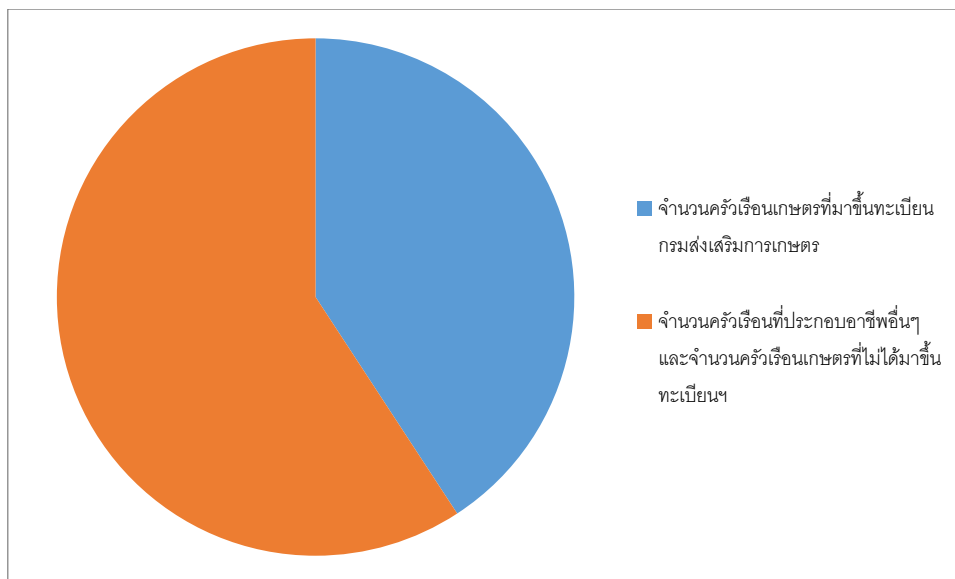
ที่มา : งานทะเบียนราษฎร (2561)

ตารางที่ 2-5 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน
ปี 2564

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	4,120	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,680	40.78
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	2,440	59.22

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2561)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2564)

รูปที่ 2-7 สัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

2) สภาพทั่วไป

2.1) การคมนาคมขนส่ง

ถนนสายหลักที่เชื่อมต่อระหว่างตำบล อำเภอ คือ

- สาย 1147 สันป่าฝ้าย-บ้านธิ- สันกำแพง (อยู่ในความรับผิดชอบ ของแขวงการ
ทางลำพูน)

- สาย 1147 บ้านธิ-สารภี(อยู่ในความรับผิดชอบของแขวงการทางลำพูน)

ถนนภายในเขตเทศบาล (อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลบ้านธิ)

- ถนนลูกรัง จำนวน 32 สาย

- ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก จำนวน 127 สาย

- ถนนลาดยางแอสฟัลท์ติก จำนวน 63 สาย

- สะพาน จำนวน ๑๐ แห่ง

ถนนภายในเขตเทศบาล (ไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลบ้านธิ) จำนวน
2 สาย

2.2) ด้านไฟฟ้า และแสงสว่าง ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านธิ อยู่ในความรับผิดชอบ
ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดลำพูน ส่วนแยกอำเภอบ้านธิ ที่ให้บริการด้านกระแสไฟฟ้าสาธารณะ
ให้กับประชาชนในพื้นที่มีไฟฟ้าใช้ทุกหมู่บ้าน ทุกครัวเรือน 20 หมู่บ้าน มีไฟฟ้าสาธารณะ (ไฟกิ่ง) 1,110
จุด

2.3) ด้านการประปา ประชาชนในตำบลบ้านธิ มีระบบน้ำประปาทุกหมู่บ้าน แยกเป็น
ประปาหมู่บ้าน ที่อยู่ในความรับผิดชอบของหมู่บ้าน จำนวน 9 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านเตาปูน หมู่ที่
6 บ้านป่าสัก หมู่ที่ 7 บ้านช่างเขียน หมู่ที่ 8 บ้านศรีดอนชัย หมู่ที่ 10 บ้านสันมะนะ หมู่ที่ 14 บ้านศรี
มูล หมู่ที่ 17 บ้านป่าปี หมู่ที่ 8 บ้านท่าตุ้ม หมู่ที่ 20 บ้านใหม่ภาคเหนือ และประปาหมู่บ้าน ที่โอนให้
เทศบาล รับผิดชอบดูแล เป็นกิจการประปาของเทศบาลตำบลบ้านธิ จำนวน ๑๑ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ ๒
บ้านป่าเปา หมู่ที่ 3 บ้านธิหลวง หมู่ที่ 4 บ้านป่าตาล หมู่ที่ 5 บ้านสันทราย หมู่ที่ 9 บ้านดอยเวียง หมู่ที่
11 บ้านแพะ หมู่ที่ 12 บ้านสันต้นคำ หมู่ที่ 13 บ้านป่าปี หมู่ที่ 15 ป่าแดง หมู่ที่ 16 บัวบก และ หมู่ 19
บ้านป่าตาลฮ้อยแอ

3) แหล่งน้ำใช้ในครัวเรือนและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ตำบลบ้านธิ มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ
เขตพื้นที่ชลประทาน และอ่างเก็บน้ำแม่ธิ กักเก็บน้ำได้ประมาณ 5 ล้านลูกบาศก์เมตร ครอบคลุมพื้นที่
เกษตรประมาณ 5,000 ไร่ รวมถึงแหล่งน้ำอื่นได้แก่

แหล่งน้ำธรรมชาติ

- ลำน้ำ/ลำห้วย	จำนวน	1	สาย
- อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่	จำนวน	1	แห่ง
- คลองชลประทานแม่งวง	จำนวน	6	สาย
- สระน้ำขนาดเล็กในไร่นา	จำนวน	34	แห่ง
- สระน้ำขนาดใหญ่สาธารณะ	จำนวน	3	แห่ง

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- ฝาย	จำนวน	16	แห่ง
-------	-------	----	------

- บ่อน้ำตื้น	จำนวน	1,253	แห่ง
- บ่อบาดาล	จำนวน	65	แห่ง
- ประปาหมู่บ้าน	จำนวน	20	แห่ง
- คลองส่งน้ำ	จำนวน	3	แห่ง
- ประปาหมู่บ้าน	จำนวน	20	แห่ง

4) สถาบันการศึกษา ตำบลบ้านธิมีสถานศึกษาทุกสังกัด จำนวนทั้งสิ้น 12 แห่ง จำแนกเป็นสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 6 แห่ง ดำเนินการโดยเอกชนจำนวน 4 แห่ง สังกัดเทศบาล จำนวน 2 แห่ง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 1 แห่ง ดังนี้ ตารางที่ 2-6 จำนวนสถานศึกษาในระบบโรงเรียนจำแนกตามระดับที่เปิดสอนและสังกัด ปีการศึกษา 2554

ระดับการศึกษา	สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (แห่ง)	เอกชน (แห่ง)	เทศบาล (แห่ง)	รวม (แห่ง)
1. เด็กเล็กก่อนวัยเรียน	-	2	1	3
2. อนุบาลระดับเดียว	-	-	-	-
3. อนุบาล-ประถมศึกษา	4	1	1	6
4. ประถมศึกษา	-	-	-	-
5. ม.ต้น-ม.ปลาย	1	-	-	1
6. ปวช.-ปวส.	-	1	-	1
7. กศน.	1	-	-	1
8. มหาวิทยาลัย	-	1	-	1
รวมทั้งพื้นที่	6	5	2	13

5) โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะ

5.1) การคมนาคมขนส่ง

5.1.1 ถนนสายหลักที่เชื่อมต่อระหว่างตำบล อำเภอ คือ

- สาย 1147 สันป่าฝ้าย-บ้านธิ-สันกำแพง (อยู่ในความรับผิดชอบของแขวง
การทางลำพูน)

- สาย ๑๑๘๗ บ้านธิ-สารภี (อยู่ในความรับผิดชอบของแขวงการทางลำพูน)

5.1.2 ถนนภายในเขตเทศบาล (อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลตำบล
บ้านธิ)

- ถนนลูกรัง	จำนวน	32	สาย
- ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก	จำนวน	127	สาย

- ถนนลาดยางแอสฟัลท์ติก จำนวน 63 สาย
- สะพาน จำนวน 10 แห่ง

5.1.3 ถนนภายในเขตเทศบาล (ไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลบ้านธิ) จำนวน 2 สาย

5.2) โทรศัพท์/ไปรษณีย์

- ที่ทำการไปรษณีย์ จำนวน 1 แห่ง
- โทรศัพท์สาธารณะ จำนวน 12 แห่ง
- โทรศัพท์เคลื่อนที่ ที่สามารถใช้ได้คือระบบ ดีแทค เอไอเอส ทรูมูฟ แคม

กสท.

5.3) การไฟฟ้า

- มีไฟฟ้าใช้ทุกหมู่บ้านทุกครัวเรือน 20 หมู่บ้าน
- ไฟฟ้าสาธารณะ(ไฟกิ่ง) 1,110 จุด

6) สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ

สถานที่ท่องเที่ยวของตำบลบ้านธิ มีทั้งโบราณสถานและทางธรรมชาติ คือ

- วัดพระธาตุดอยเวียง หมู่ที่ 9 บ้านดอยเวียง ตำบลบ้านธิ
- อ่างเก็บน้ำแม่ธิ และน้ำตกห้วยหก หมู่ที่ 9 บ้านดอยเวียง ตำบลบ้านธิ
- พระพุทธเฉลิมศิริราช/วัดศรีดอนชัย หมู่ที่ 10 บ้านสันมะนะ ตำบลบ้านธิ
- กู่เฮือง-กู่ป่าลาน วัดกู่ป่าลาน หมู่ที่ 8 บ้านศรีดอนชัย ตำบลบ้านธิ

7) หมอдинอาสา กรมพัฒนาที่ดิน

หมอดินอาสาในตำบลบ้านธิมีจำนวน 20 ราย คือ

1. นายชุ่มใจ ดวงเกิด	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านเตาปูน
2. นายสุทัศน์ สุษะใหญ่	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านป่าเปา
3. นายแดง ใจใหญ่	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านอิหลวง
4. นายเชียว มหาไม้	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านป่าตาล
5. นายประสิทธิ์ สมบูรณ์ชัย	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านสันทราย
6. นายสุวรรณ มหาไม้	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านป่าสัก
7. นายศกุนต์ มุลงาม	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านช่างเพี้ยน
8. นายจำลอง อุตมะดวงแจ่ม	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านศรีดอนชัย
9. นายทวีศิลป์ สายเครื่อง	หมอดินอาสาประจำตำบลบ้านธิ
10. นายศรีทอง สร้อยแสง	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านสันมะนะ
11. นายถวิล นครสวรรค์	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านแพะ
12. นายบุญรอด อภิวังคังาม	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านสันต้นคำ
13. นายประสิทธิ์ สารลิขิต	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านป่าเหียง
14. นายขาล ดวงสถาน	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านศรีมูล
15. นายเจริญ สายเครื่อง	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านป่าแดง
16. นายอินตา สุภาชี	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านบัวบก
17. นายศรีวรรณ กรสวรรค์	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านป่าปี้
18. นายสิงห์คำ มหาไม้	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านท่าตุ้ม
19. นายเล็ก สายเชียว	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านป่าตาลฮ่องแฮ่
20. นายจ่านง แก้ววัน	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านใหม่กาดเหนือ

(กรมพัฒนาที่ดิน, 2562)

8) การถือครองที่ดิน

ตารางที่ 2-7 การถือครองที่ดินตำบลบ้านธิ

ปี	ประชากร (คน)	การถือครองที่ดิน	
		เฉลี่ยที่ดินทั้งตำบล ไร่/คน	เฉลี่ยที่ดินการเกษตร เฉพาะครัวเรือนเกษตรกร (ไร่/ครัวเรือน)
2561	9,595	5.44	5.56

9) ลักษณะทางเศรษฐกิจ

ภาคเกษตรกรรม ส่วนใหญ่ได้จากการทำสวนลำไย ทำนา เฉลี่ยรายได้ 60,000 บาท ต่อปีต่อครัวเรือน ในภาคเกษตรกรรมจะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น สภาพดินฟ้าอากาศ ปัจจัยการผลิต ที่มีราคาแพง เช่น สารเคมี ปุ๋ยเคมี ฯลฯ และราคาผลผลิตเป็นตัวกำหนด เกษตรกรไม่สามารถผลิตและส่งขายได้ตามความต้องการของตลาด แต่จะผลิตจากความเคยชิน เพราะสภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศ ไม่เอื้ออำนวยเมื่อประสบปัญหาจะไม่สามารถแก้ไขได้ ซึ่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะต้องชี้แจงและแนะนำให้ ทางเลือกแก่เกษตรกร เพื่อการตัดสินใจของเกษตรกรและไม่เสี่ยงต่อความล้มเหลว (เทศบาลตำบลบ้านธิ, 2562)

นอกภาคเกษตรกรรม เฉลี่ยรายได้ 45,000 บาท ต่อปีต่อครัวเรือน รายได้ของประชากรตำบลบ้านธิ ทั้ง 2 ประเภท ส่วนใหญ่ไม่มีความคงที่ทั้งภาคเกษตรกรรม และนอกภาคเกษตรกรรม ส่วนอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม ส่วนใหญ่เป็นการรับจ้าง แต่ผู้จ้างวานมีงานไม่ค่อยสม่ำเสมอ ตลอดปี และราคาค่าจ้างมีมาตรฐานกำหนดที่แน่นอน เช่น งานก่อสร้างได้วันละ 300 บาทต่อคน จะมีบางส่วนที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวสามารถไปทำงานในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ซึ่งอยู่ห่างจากตัวตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ ประมาณ 10 กิโลเมตร และแนวโน้มในอนาคตการจ้างงานแรงงานนอกภาคเกษตร จะมากขึ้น เนื่องจากมีการเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ของโรงงานอุตสาหกรรม และมีความต้องการการจ้างงานแรงงาน สาขาต่าง ๆ มากขึ้น (เทศบาลตำบลบ้านธิ, 2562)

9.1) การประกอบอาชีพ

ตำบลบ้านธิ เป็นพื้นที่เหมาะทำการเกษตร ประชากรส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา ทำสวนลำไย และมีอาชีพเสริม เช่น การทำน้ำพริกตาแดงลือ การเพาะเห็ดหอม การผลิตน้ำอัญชัน ผลิตข้าวแคบ สิ่งประดิษฐ์ไม้เท้า และการผลิตลำไยเนื้อสีทอง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ วัดศรีดอนชัย กู่ปาลาน วัดพระธาตุดอยเวียง น้ำตกห้วยหก และอ่างเก็บน้ำแม่ธิ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

9.1.1) อาชีพทำเกษตรกรรม

ภาคเกษตรกรรม ส่วนใหญ่ได้จากการทำสวนลำไย ทำนา เฉลี่ยรายได้ 60,000 บาท ต่อปีต่อครัวเรือน ในภาคเกษตรกรรมจะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น สภาพดินฟ้าอากาศ ปัจจัยการผลิต ที่มีราคาแพง เช่น สารเคมี ปุ๋ยเคมี ฯลฯ และราคาผลผลิตเป็นตัวกำหนด เกษตรกรไม่สามารถผลิตและส่งขายได้ตามความต้องการของตลาด แต่จะผลิตจากความเคยชิน เพราะสภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศ ไม่เอื้ออำนวยเมื่อประสบปัญหาจะไม่สามารถแก้ไขได้ ซึ่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะต้องชี้แจงและแนะนำให้ ทางเลือกแก่เกษตรกร เพื่อการตัดสินใจของเกษตรกรและไม่เสี่ยงต่อความล้มเหลว

ข้าวนาปี พื้นที่ทำนาทั้งหมดของตำบล 5,870 ไร่ คิดเฉลี่ยพื้นที่นาถือครองต่อครัวเรือน เท่ากับ 8 ไร่ การทำนาของเกษตรกรเป็นการทำนาปีเป็นส่วนใหญ่ ได้ทำนาสม่ำเสมอทุกปีเป็นเพียงบางฤดู ที่ฝนมาล่าช้าเกษตรกรจะไม่ได้ทำนาเต็มที่

- ผลผลิตข้าวนาปี ของตำบลบ้านธิ เฉลี่ย 550 กิโลกรัมต่อไร่

105

- พันธุ์ข้าว เป็นพันธุ์ส่งเสริม 100% เช่น พันธุ์ กข 6, พันธุ์ข้าวหอมมะลิ
- การใช้ปุ๋ยเกษตรกรใช้ปุ๋ยชีวภาพ เช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก เป็นส่วนใหญ่ และใช้ปุ๋ยเคมีเป็น ส่วนน้อย โดยใช้เสริมปุ๋ยอินทรีย์อีกครั้งหนึ่ง เพื่อเร่งความเจริญเติบโตของต้นข้าว เช่น สูตร 16 -20 - 0
- การใช้สารเคมี เกษตรกรจะไม่ค่อยใช้สารเคมี ถ้าไม่จำเป็นหรือไม่เกิดโรคแมลงมารบกวน
- ปัจจัยอื่น ๆ เกษตรกรจะมีการใช้ปัจจัยเพิ่มผลผลิตเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากสภาพดินไม่ค่อยดี เพราะเกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีมาตั้งแต่บรรพบุรุษมา ระยะเวลาหลังเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยชีวภาพแทน

ลำไย ตำบลบ้านธิเป็นตำบลหนึ่ง ที่มีสภาพภูมิประเทศเหมาะสมกับการปลูกลำไย เหมือนกับพื้นที่อื่น ๆ ของจังหวัดลำพูน เกษตรกรผู้ปลูกลำไยของตำบลบ้านธิมี 1,063 ครัวเรือน พื้นที่ปลูกลำไย 5,810 ไร่ เฉลี่ยพื้นที่ถือครองครัวเรือนละ 5 ไร่ พื้นที่ที่มีการปลูกลำไยมากคือ หมู่ที่ 2 บ้านป่าเปา, หมู่ที่ 4 บ้านป่าตาล, หมู่ที่ 9 บ้านดอยเวียง, หมู่ที่ 10 บ้านสันมะนะ, หมู่ที่ 13 บ้านป่าเหียง, หมู่ที่ 15 บ้านป่าแดง, หมู่ที่ 20 บ้านใหม่ภาคเหนือ นอกจากนี้ยังมีการปลูกในทุกหมู่บ้านทั้งตำบลแต่ไม่ค่อยหนาแน่น พันธุ์ที่ใช้ปลูกใช้พันธุ์ส่งเสริมทั้งหมด 100% เช่น พันธุ์ดอ, เปี้ยวเขียว, แห้ว, ชมพู การใช้ปุ๋ย ใช้น้ำ กำจัดโรคแมลง เกษตรกรจะใช้ต้นทุนในการรักษามาก บางปีถ้าผลผลิตมาราคาลำไยถูกทำให้ เกษตรกรผู้ปลูกลำไยขาดทุนเนื่องจากเกษตรกรมีการใช้เทคโนโลยีในการผลิตสูง บางพื้นที่ช่วงลำไยติด ดอก ติดผลอ่อน ลำไยจะขาดน้ำเพราะขาดแหล่งน้ำทำให้ดอกลำไยร่วง ปริมาณผลผลิตไม่ได้เท่าที่ควร พืชผัก ตำบลบ้านธิมีการปลูกพืชผักน้อยมาก ส่วนใหญ่จะปลูกไว้เพื่อบริโภค เช่น ผักกาด ผักบุ้ง แดงกวา ผักชี มะเขือเทศ ฯลฯ หมู่บ้านที่ปลูก เช่นหมู่ที่ 1 บ้านเตาปูน, หมู่ที่ 4 บ้านป่าตาล, หมู่ที่ 7 บ้านช่างเขี่ยน , หมู่ที่ 13 บ้านป่าเหียง, หมู่ที่ 15 บ้านป่าแดง, หมู่ที่ 17 บ้านป่าปี้ เนื่องจากสภาพดินไม่เหมาะสมในการปลูกพืชและในฤดูแล้งขาดแคลนน้ำ จึงมีพื้นที่ปลูกพืชผักทั้งตำบล 280 ไร่

ระบบการปลูกพืชของตำบลบ้านธิมี 4 ระบบ

ระบบที่ 1 เป็นการทำนาปีในฤดูฝนเพียงครั้งเดียว ทำทุกหมู่บ้าน

ระบบที่ 2 เป็นการทำนาตามด้วยพืชผัก เช่น แดงกวา ผักกาด ระบบนี้ทำในหมู่ที่ 7 บ้านช่างเขี่ยน , หมู่ที่ 9 บ้านดอยเวียง, หมู่ที่ 10 บ้านสันมะนะ

ระบบที่ 3 เป็นการปลูกไม้ผล มีการปลูกกันทุกหมู่บ้าน มีทั้งปลูกในบริเวณบ้านและปลูกเป็นสวน

ระบบที่ 4 เป็นการปลูกไม้ผลและแซมด้วยพืชผัก หมู่ที่ 7 บ้านช่างเขียน, หมู่ที่ 13 บ้านป่าเหียง

สภาพการเลี้ยงสัตว์ในตำบลบ้านธิ ส่วนใหญ่เลี้ยงไว้เพื่อขายและการบริโภคในครัวเรือน สัตว์ใหญ่ เช่น โคเนื้อ จะเลี้ยงตามที่ไร่ทุ่งนาและบริเวณภูเขาแบบปล่อย จะมีเกษตรกรน้อยรายมากที่เลี้ยงไว้ใช้งาน การไถนาเกษตรกรจะใช้เครื่องทุ่นแรงเช่น รถไถนาเดินตาม

- โค ส่วนใหญ่เกษตรกรจะเลี้ยงโคเนื้อทุกหมู่บ้าน โดยเลี้ยงเพื่อจำหน่าย พันธุ์โคส่วนใหญ่จะเลี้ยง เป็นพันธุ์พื้นเมือง ชาวลำพูนมีโคลูกผสมบรามันและอินดูบลาสิน จำนวนโคทั้งตำบลมีประมาณ 2,550 ตัว เกษตรกรผู้เลี้ยง 212 ราย

- สุกร มีการเลี้ยงภายในครัวเรือนหลายหมู่บ้าน มีฟาร์มขนาดใหญ่ 1 แห่ง ตั้งอยู่ บ้านสันทราย ม.5

- ไก่ และ เป็ด เลี้ยงกันเกือบทุกครอบครัวเลี้ยงไว้เพื่อขายและบริโภค ไก่ และเป็ดที่เลี้ยงเป็นพันธุ์ พื้นเมืองปัญหาที่สำคัญ คือ โรคระบาดไก่ เนื่องจากเกษตรกรมีการใช้วัคซีนน้อย

9.1.2) ด้านอุตสาหกรรม

ตำบลบ้านธิ มีพื้นที่ติดกับตำบลมะเขือแจ้ และตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นพื้นที่เขตนิคมอุตสาหกรรม ภาคเหนือจังหวัดลำพูน จากการขยายเขต พื้นที่อุตสาหกรรมทำให้ตำบลบ้านธิ มีโรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 16 แห่ง (ขึ้นทะเบียน สนง.อุตสาหกรรม ลำพูน) ที่ประกอบในด้านต่างๆ เช่น โรงงานอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ จำหน่ายสารเคมี ที่เป็นส่วนผลิตให้กับโรงงานอุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ โรงงานประกอบชิ้นส่วน อิเล็กทรอนิกส์ โรงงานผลิตกล่องกระดาษ โรงงานผลิตชิ้นส่วนอะไหล่ เป็นต้น ก่อให้เกิดตลาดแรงงาน และ รายได้อื่นๆ เช่น หอพัก ร้านค้า ร้านอาหาร ให้กับราษฎรในพื้นที่

9.2) ด้านแรงงาน

ประชากรส่วนใหญ่จะใช้แรงงานจากคนภายในตำบลเพราะ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ นอกนั้นเป็นรับจ้างทั่วไป รับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม ค้าขาย รับราชการ รับเหมาก่อสร้าง และงานอื่นๆ

แรงงานในครัวเรือน มีประชากรวัยแรงงาน อายุระหว่าง 14-60 ปี ประมาณ ร้อยละ 78.00 ของประชากรทั้งหมดในตำบล ซึ่งประชากรวัยแรงงานที่มีอายุระหว่าง 36-60 ปี ส่วนใหญ่ทำงาน ด้านการเกษตรในพื้นที่ จะมีบางส่วนที่ไปทำงานก่อสร้างหลังจากเสร็จฤดูกาลทำการเกษตรแล้ว นอกจากนี้ มีประชากรวัยแรงงานที่มีอายุระหว่าง 14-35 ปี บางส่วนออกไปทำงานต่างตำบล ต่างอำเภอ โดยไปเข้า-เย็นกลับ ซึ่งเป็นงานประเภทโรงงาน โดยเฉพาะที่นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ

9.3) ด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร

ทรัพยากรน้ำธรรมชาติ ตำบลบ้านธิมีลำน้ำที่ไหลผ่าน 2 สาย ดังนี้

1. ลำน้ำแม่ธิ เป็นแหล่งน้ำสำคัญของตำบล ต้นกำเนิดอยู่บริเวณเทือกเขาบ้านดอยเวียง หมู่ที่ 9 บ้านดอยเวียง ขนาดความกว้าง 8 - 10 เมตร ลึก 2 เมตร ยาวประมาณ 19 กิโลเมตร ไหลผ่าน หมู่ที่ 1 บ้านเตาปูน, หมู่ที่ 2 บ้านป่าเปา, หมู่ที่ 3 บ้านธิหลวง, หมู่ที่ 4 บ้านป่าตาล, หมู่ที่ 8

บ้านศรีดอนชัย, หมู่ที่ 9 บ้านดอยเวียง, หมู่ที่ 10 บ้านสันมะนะ, หมู่ที่ 15 บ้านป่าแดง, หมู่ที่ 18 บ้านท่า
ตุ้ม, หมู่ที่ 19 บ้านป่าตาลฮ้องแฮ, หมู่ที่ 20 บ้านใหม่ภาคเหนือ

2. ลำน้ำแม่กวัง เป็นลำน้ำที่มีต้นกำเนิดจากอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
ไหลผ่าน สองหมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 7 บ้านช่างเขียน หมู่ที่ ๘ บ้านศรีดอนชัย และ หมู่ที่ 10 บ้านสันมะนะ
ของตำบลบ้านธิ ราษฎรอาศัยใช้น้ำแม่กวังอุปโภคได้ตลอดทั้งปี

ทรัพยากรน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น

1. อ่างเก็บน้ำแม่ธิ อ่างเก็บน้ำแม่ธิ ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่หมู่ที่ 9 บ้านดอยเวียง
ความจุน้ำ 5 ล้าน ลูกบาศก์เมตร ความกว้างของสันเขื่อน 470 เมตร ความยาวประมาณ 6 กิโลเมตร ให้น้ำ
ในพื้นที่การเกษตร 5 พันไร่ อ่างเก็บน้ำมีระบบคลองส่งน้ำจะใช้วิธีปล่อยตามคลองส่งน้ำเพื่อใช้
ประโยชน์ในหมู่ที่ 1 บ้านเตาปูน, หมู่ที่ 2 บ้านป่าเปา, หมู่ที่ 9 บ้านดอยเวียง, หมู่ที่ 13 บ้านป่าเหียง,
หมู่ที่ 20 บ้านใหม่ภาคเหนือของตำบลบ้านธิ

2. คลองส่งน้ำโครงการชลประทานแม่กวัง (เขื่อนแม่กวังอุดมธารา) 6 สาย มี
คลองชลประทานและคลองไส้ไก่ไหลผ่านหมู่ที่ 1 - 20 นอกจากนี้ ยังมีบ่อน้ำบาดาลและบ่อน้ำตื้นที่มีไว้
สำหรับอุปโภคบริโภคในครัวเรือนทุกหมู่บ้าน (หมู่ 1 - 20) ในท้องที่ตำบลบ้านธิ

3. บ่อน้ำตื้น กระจายในทุกหมู่บ้าน มีทั้งหมดประมาณ 1,253 บ่อ

4. ฝาย 16 แห่ง กั้นลำน้ำแม่ธิ

5. บ่อน้ำบาดาล 27 แห่ง

9.4) ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2561 พบว่า ครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 30,000
บาทต่อปี และมีเงินเก็บเงินออม จำนวน 2,625 ครัวเรือน ไม่ผ่านเกณฑ์ 31 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 1.18
คนอายุ 15-60 ปี จำนวน 5,209 ราย และคนอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 1,569 ราย มีอาชีพและรายได้
และมีผู้ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 45 ราย

(กรมการพัฒนาชุมชน, 2561)

จากข้อมูลของสำนักงานสถิติจังหวัดลำพูน ปี 2547 ราย ได้ของ ประชากรใน
ตำบลมาจากอาชีพภาคการเกษตรกรรมและนอกภาคการเกษตรกรรม ระดับรายได้เฉลี่ย ต่อปีของ
ครัวเรือนอยู่ระหว่าง 30,000.00-49,999.00 บาทต่อครัวเรือนต่อปี หรือร้อยละ 31.95 ของครัวเรือน
ทั้งหมด รองลงมา อยู่ระหว่าง 50,000.00-99,999.00 บาทต่อครัวเรือนต่อปี และ 100,000.00-
49,999.00 บาทต่อครัวเรือนต่อปี หรือร้อยละ 29.60 และ 17.43 ตามลำดับ ซึ่งรายได้ส่วนใหญ่ ไม่มี
ความคงที่ทั้งในภาคเกษตรกรรมที่ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น สภาพดินฟ้าอากาศ ปัจจัยการผลิต ที่
มีราคาแพง ราคาผลผลิตตกต่ำ ส่วนรายได้นอกภาคเกษตรกรรมมาจากการรับจ้างซึ่งจะขึ้นอยู่กับ ผู้จ้าง
ที่มีงานไม่ค่อยสม่ำเสมอตลอดปี นอกจากนี้ยังมีแรงงานวัยหนุ่มสาวไปทำงานในนิคมอุตสาหกรรม
ภาคเหนือที่อยู่ไม่ไกลจากตำบลบ้านธิ ซึ่งในอนาคตมีแนวโน้มในการจ้างแรงงานนอกภาคการเกษตร
มากขึ้น เนื่องจากมีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นมาเรื่อย ๆ และมีความต้องการจ้างแรงงานสาขาต่าง ๆ
มากขึ้น ส่วนระดับรายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือนจะอยู่ระหว่าง 4,000.00-5,999.00 บาทต่อ
ครัวเรือนต่อเดือน หรือร้อยละ 25.74 ของครัวเรือนทั้งหมด รองลงมา มีระดับรายจ่ายระหว่าง

2,000.00-3,999.00 บาทต่อครัวเรือน ต่อเดือน และ 6,000.00-7,999.00 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน
หรือร้อยละ 22.27 และ 19.49 ตามลำดับ

บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน คือ 1) ทรัพยากรป่าไม้ 2) ทรัพยากรน้ำ และ 3) ทรัพยากรดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

- 1) ป่าไม้ตามกฎหมาย ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่ธิ-แม่ติบ-แม่สาร
ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-1 และรูปที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย

รายชื่อ	ราชกิจจานุเบกษา	เนื้อที่ (ไร่)
ป่าสงวนแห่งชาติ		
ป่าแม่ธิ-แม่ติบ-แม่สาร	เล่ม 134 ตอนที่ 123 วันที่ 10 พฤศจิกายน 2560	26,681

- 2) ป่าตามมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่

2.1) การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535)

- เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 22,926 ไร่
- เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 3,755 ไร่

ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-2

- 2.2) ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528)

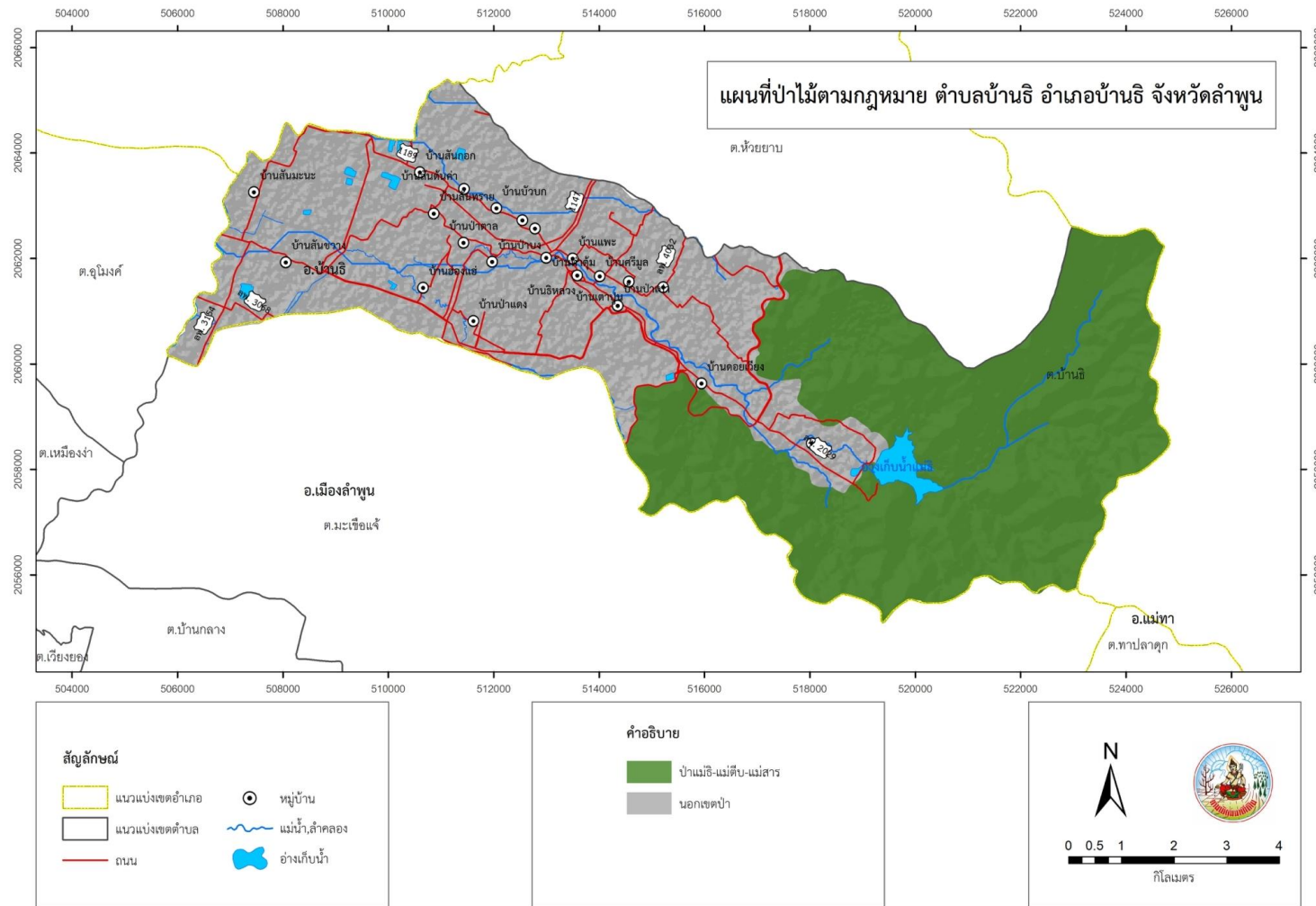
- ชั้นที่ 1A เนื้อที่ 5,601 ไร่
- ชั้นที่ 2 เนื้อที่ 12,419 ไร่
- ชั้นที่ 3 เนื้อที่ 778 ไร่
- ชั้นที่ 4 เนื้อที่ 6,793 ไร่
- ชั้นที่ 5 เนื้อที่ 26,035 ไร่

ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-3

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้น คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

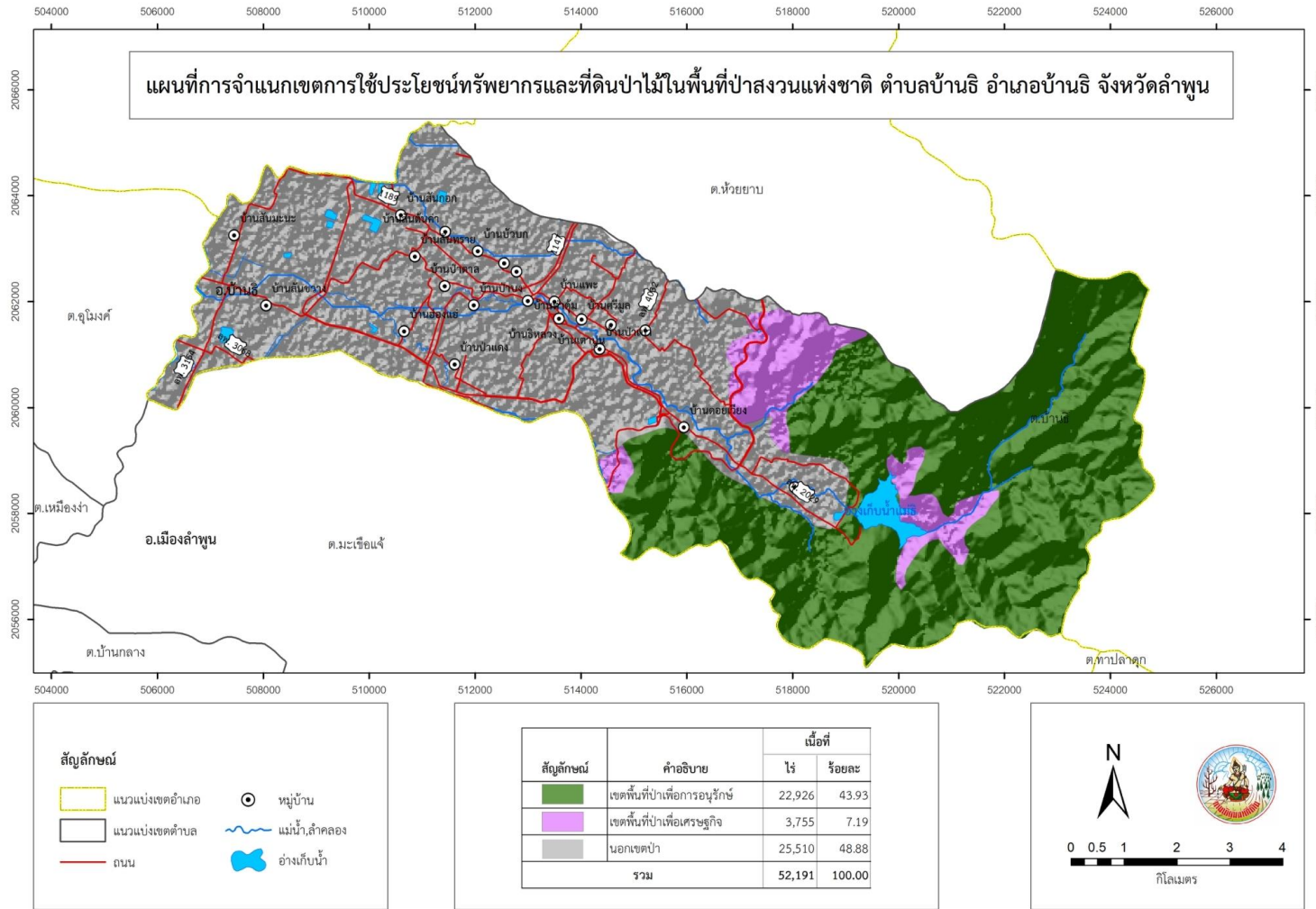
แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

รูปที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

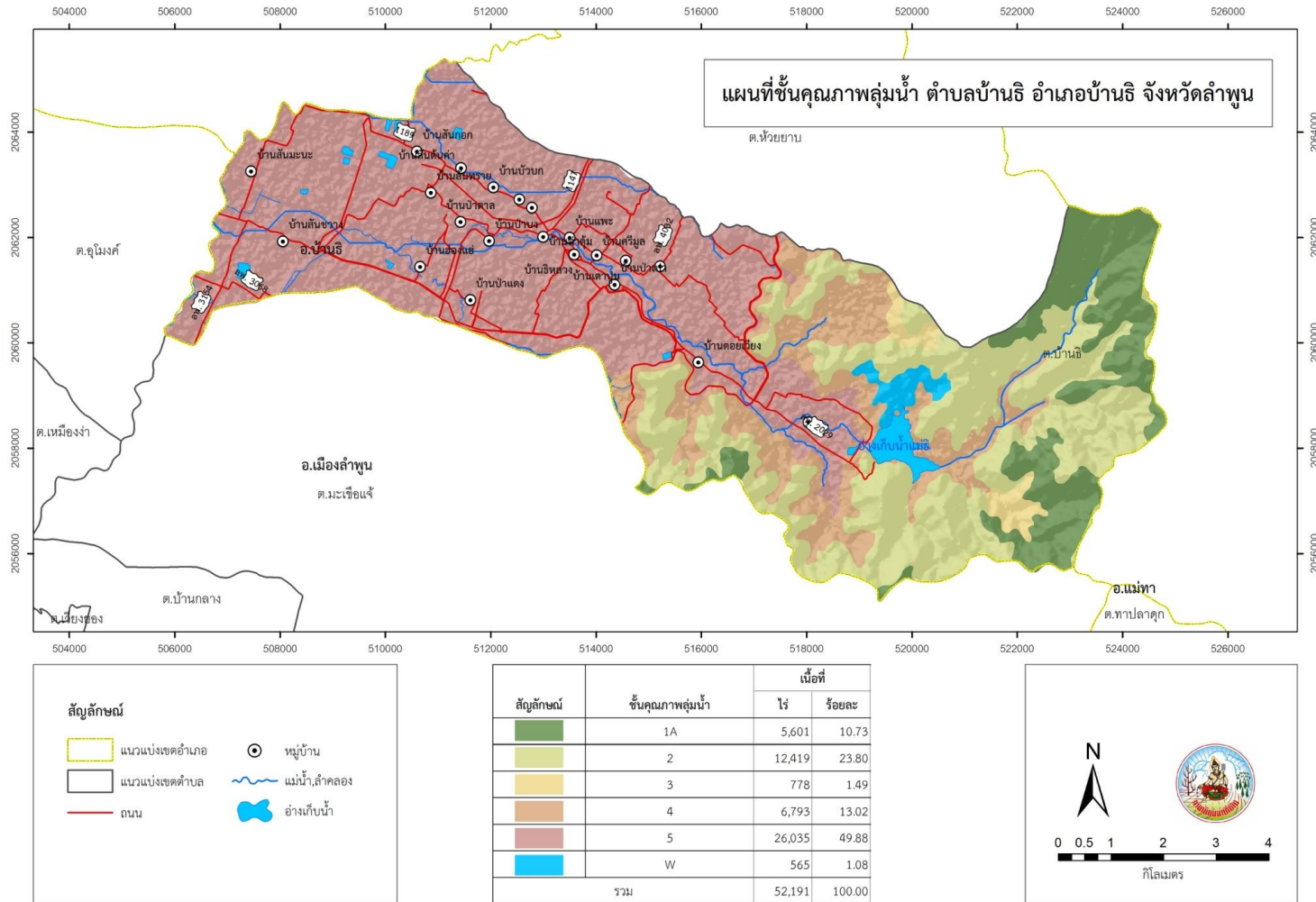
แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

รูปที่ 3-2 การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

รูปที่ 3-3 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 น้ำผิวดิน

ทรัพยากรน้ำธรรมชาติ ตำบลบ้านธิมีลำน้ำที่ไหลผ่าน 2 สาย ดังนี้

1. ลำน้ำแม่ธิ เป็นแหล่งน้ำสำคัญของตำบล ต้นกำเนิดอยู่บริเวณเทือกเขาบ้านดอยเวียง หมู่ที่ 9 บ้านดอยเวียง ขนาดความกว้าง 8 - 10 เมตร ลึก 2 เมตร ยาวประมาณ 19 กิโลเมตร ไหลผ่าน หมู่ที่ 1 บ้านเตาปูน, หมู่ที่ 2 บ้านป่าเปา, หมู่ที่ 3 บ้านธิหลวง, หมู่ที่ 4 บ้านป่าตาล, หมู่ที่ 8 บ้านศรีดอนชัย, หมู่ที่ 9 บ้านดอยเวียง, หมู่ที่ 10 บ้านสันมะนะ, หมู่ที่ 15 บ้านป่าแดง, หมู่ที่ 18 บ้านท่าต้อม, หมู่ที่ 19 บ้านป่าตาลฮ่องแฮ่, หมู่ที่ 20 บ้านใหม่กาดเหนือ

2. ลำน้ำแม่กวง เป็นลำน้ำที่มีต้นกำเนิดจากอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ไหลผ่าน สองหมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 7 บ้านช่างแพ้น หมู่ที่ ๘ บ้านศรีดอนชัย และ หมู่ที่ 10 บ้านสันมะนะ ของตำบลบ้านธิ ราษฎรอาศัยใช้น้ำแม่กวงอุปโภคได้ตลอดทั้งปี

ทรัพยากรน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น

1. อ่างเก็บน้ำแม่ธิ อ่างเก็บน้ำแม่ธิ ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่หมู่ที่ 9 บ้านดอยเวียง ความจุน้ำ 5 ล้าน ลูกบาศก์เมตร ความกว้างของสันเขื่อน 470 เมตร ความยาวประมาณ 6 กิโลเมตร ให้น้ำในพื้นที่การเกษตร 5 พันไร่ อ่างเก็บน้ำมีระบบคลองส่งน้ำจะใช้วิธีปล่อยตามคลองส่งน้ำเพื่อใช้ประโยชน์ในหมู่ที่ 1 บ้านเตาปูน, หมู่ที่ 2 บ้านป่าเปา, หมู่ที่ 9 บ้านดอยเวียง, หมู่ที่ 13 บ้านป่าเหียง, หมู่ที่ 20 บ้านใหม่กาดเหนือของตำบลบ้านธิ

2. คลองส่งน้ำโครงการชลประทานแม่กวง (เขื่อนแม่กวงอุดมธารา) 6 สาย มีคลองชลประทานและคลองไส้ไก่ไหลผ่านหมู่ที่ 1 - 20 นอกจากนี้ ยังมีบ่อน้ำบาดาลและบ่อน้ำตื้นที่มีไว้สำหรับอุปโภคบริโภคในครัวเรือนทุกหมู่บ้าน (หมู่ 1 - 20) ในท้องที่ตำบลบ้านธิ (รูปที่ 3-4)

3. บ่อน้ำตื้น กระจายในทุกหมู่บ้าน มีทั้งหมดประมาณ 1,253 บ่อ

4. ฝาย 16 แห่ง กั้นลำน้ำแม่ธิ

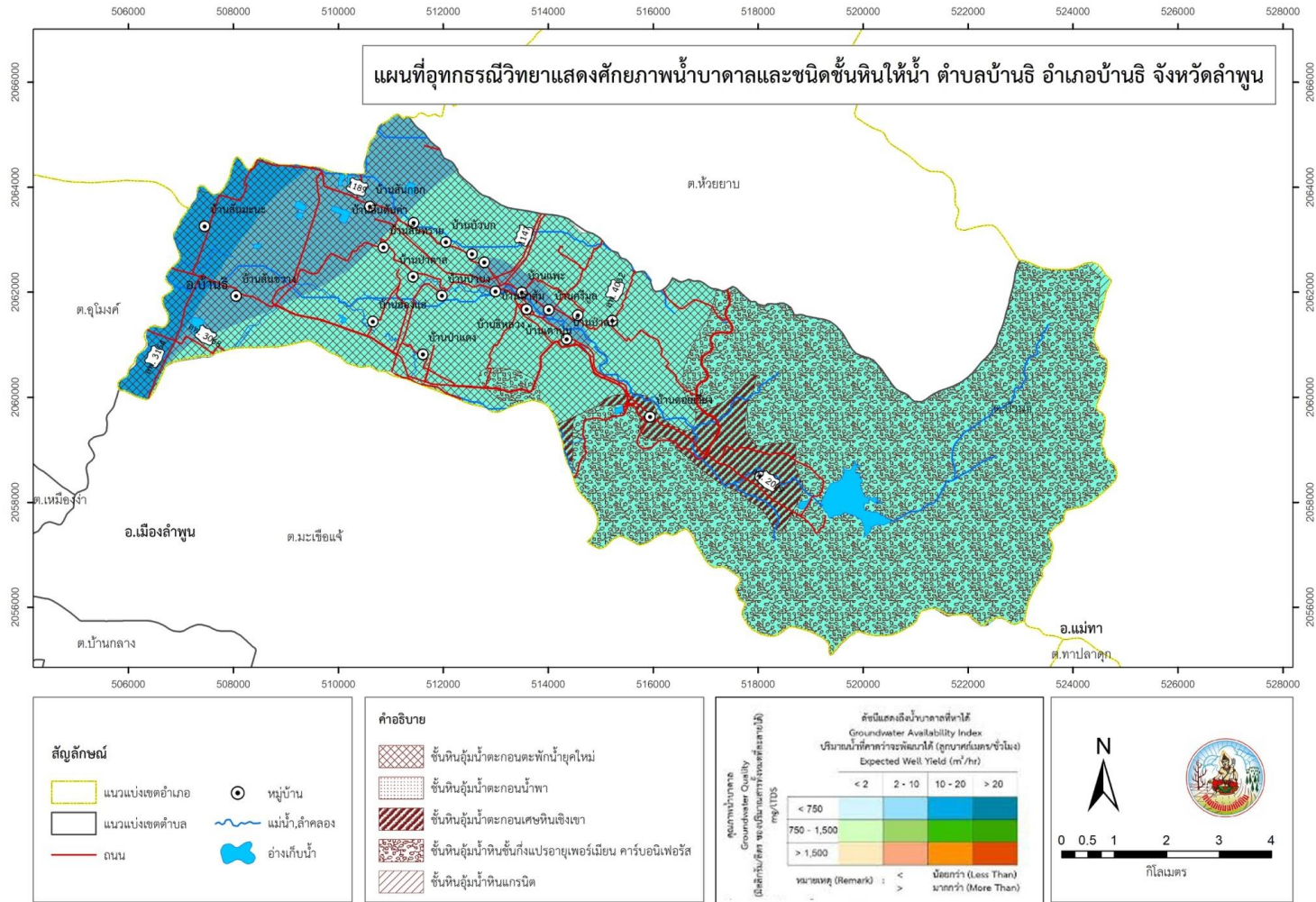
5. บ่อน้ำบาดาล 27 แห่ง

3.2.2 น้ำใต้ดิน

ในปัจจุบันมีบ่อน้ำบาดาลจำนวน 27 บ่อ เมื่อคุณสมบัติทางอุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นหินให้น้ำ พบว่าพื้นที่ตำบลบ้านธิเกิดจากชั้นหินอุ้มน้ำตะกอนตะพักน้ำยุคใหม่ ประมาณ 22,434 ไร่ บริเวณพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ และชั้นหินอุ้มน้ำหินชั้นกึ่งแปรอายุเพอร์เมียน คาร์บอนิเฟอรัส ประมาณ 27,279 ไร่ บริเวณเชิงเขาและเทือกเขาสูง (ตารางที่ 3-2) คุณภาพน้ำบาดาล มีสารเจือปน <750 มิลลิกรัมต่อลิตร ของปริมาณสารทั้งหมดที่ละลายได้ ดัชนีน้ำบาดาลที่หาได้และปริมาณน้ำที่จะสามารถพัฒนาได้ ประมาณ 10-20 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง บริเวณที่ราบลุ่มทางตอนตะวันตกของตำบลบ้านธิ และคุณภาพน้ำบาดาล ที่มีสารเจือปน 750-1,500 มิลลิกรัมต่อลิตร ของปริมาณสารทั้งหมดที่ละลายได้ ดัชนีน้ำบาดาลที่หาได้และปริมาณน้ำที่จะสามารถพัฒนาได้ ประมาณ 10-20 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง บริเวณที่ราบลุ่มทางตอนกลางถึงตะวันออกของตำบลบ้านธิ (รูปที่ 3-5)

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

รูปที่ 3-5 อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นหินให้น้ำ ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

คำอธิบาย	พื้นที่	
	ไร่	ร้อยละ
ชั้นหินอุ้มน้ำตะกอนตะกัณ้ำยุคใหม่	22,434	42.98
ชั้นหินอุ้มน้ำตะกอนน้ำพา	11	0.02
ชั้นหินอุ้มน้ำตะกอนเศษหินเชิงเขา	2,381	4.56
ชั้นหินอุ้มน้ำหินแกรนิต	86	0.16
ชั้นหินอุ้มน้ำหินชั้นกึ่งแปรอายุเพอร์เมียน คาร์บอนิเฟอรัส	27,279	52.28
รวม	52,191	100.00

ตารางที่ 3-2 อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นหินให้น้ำ ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

3.3 ทรัพยากรดิน

3.3.1 สถานภาพทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ประกอบด้วย

1) ชุดดินทางดง (Hd) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำเลว หน่วยแผนที่ดิน Hd : ชุดดินทางดง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวหรือดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 206 ไร่ หรือร้อยละ 0.39 ของพื้นที่ตำบล

2) ชุดดินลำปาง (Lp) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำเลว หน่วยแผนที่ดิน Lp : ชุดดินลำปาง ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแฉ่ง ดินร่วน หรือดินร่วนเหนียวปนทรายแฉ่ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 11,412 ไร่ หรือร้อยละ 21.87 ของพื้นที่ตำบล

3) ดินคล้ายชุดดินสนทรายที่เป็นดินร่วนละเอียด (Sai-fl) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำค่อนข้างเลว หน่วยแผนที่ดิน Sai-fl : ดินคล้ายชุดดินสนทรายที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนละเอียด ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 2,037 ไร่ หรือร้อยละ 3.90 ของพื้นที่ตำบล

4) ชุดดินสนทราย (Sai) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำค่อนข้างเลว หน่วยแผนที่ดิน Sai : ชุดดินสนทราย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินทรายนดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 7,184 ไร่ หรือร้อยละ 13.76 ของพื้นที่ตำบล

5) ชุดดินเชิงใหม่ (Cm) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายดีปานกลาง หน่วยแผนที่ดิน Cm : ชุดดินเชิงใหม่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ดินร่วนปนทรายแฉ่ง หรือดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 685 ไร่ หรือร้อยละ 1.31 ของพื้นที่ตำบล

6) ชุดดินสนป่าตอง (Sp) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนชัน มีการระบายน้ำดีปานกลาง หน่วยแผนที่ดิน Sp : ชุดดินสนป่าตอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย หรือดินทรายนดินร่วน ความลาดชัน 2-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,305 ไร่ หรือร้อยละ 8.25 ของพื้นที่ตำบล

7) ดินคล้ายชุดดินสันป่าตองที่มีจุดประสีเทา (Sp-gm) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนชัน มีการระบายน้ำดีปานกลาง หน่วยแผนที่ดิน Sp-gm : ดินคล้ายชุดดินสันป่าตองที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย หรือดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 2-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 206 ไร่ หรือร้อยละ 0.39 ของพื้นที่ตำบล

8) ชุดดินท่ายาง (Ty) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเป็นเนินเขา มีการระบายน้ำดี หน่วยแผนที่ดิน Ty : ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย หรือดินร่วน ความลาดชัน 2-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,871 ไร่ หรือร้อยละ 7.42 ของพื้นที่ตำบล

9) ชุดดินลาดหญ้า (Ly) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงลูกคลื่นลอนชันหรือเป็นเขา มีการระบายน้ำดี หน่วยแผนที่ดิน Ly : ชุดดินลาดหญ้า มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน หรือดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 981 ไร่ หรือร้อยละ 1.88 ของพื้นที่ตำบล

10) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC) มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ สภาพพื้นที่สูงชันถึงสูงชันมากที่สุด มีเนื้อที่ 20,236 ไร่ หรือร้อยละ 38.78 ของพื้นที่ตำบล

11) หน่วยแผนที่ดิน U : พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,068 ไร่ หรือร้อยละ 2.05 ของพื้นที่ตำบล

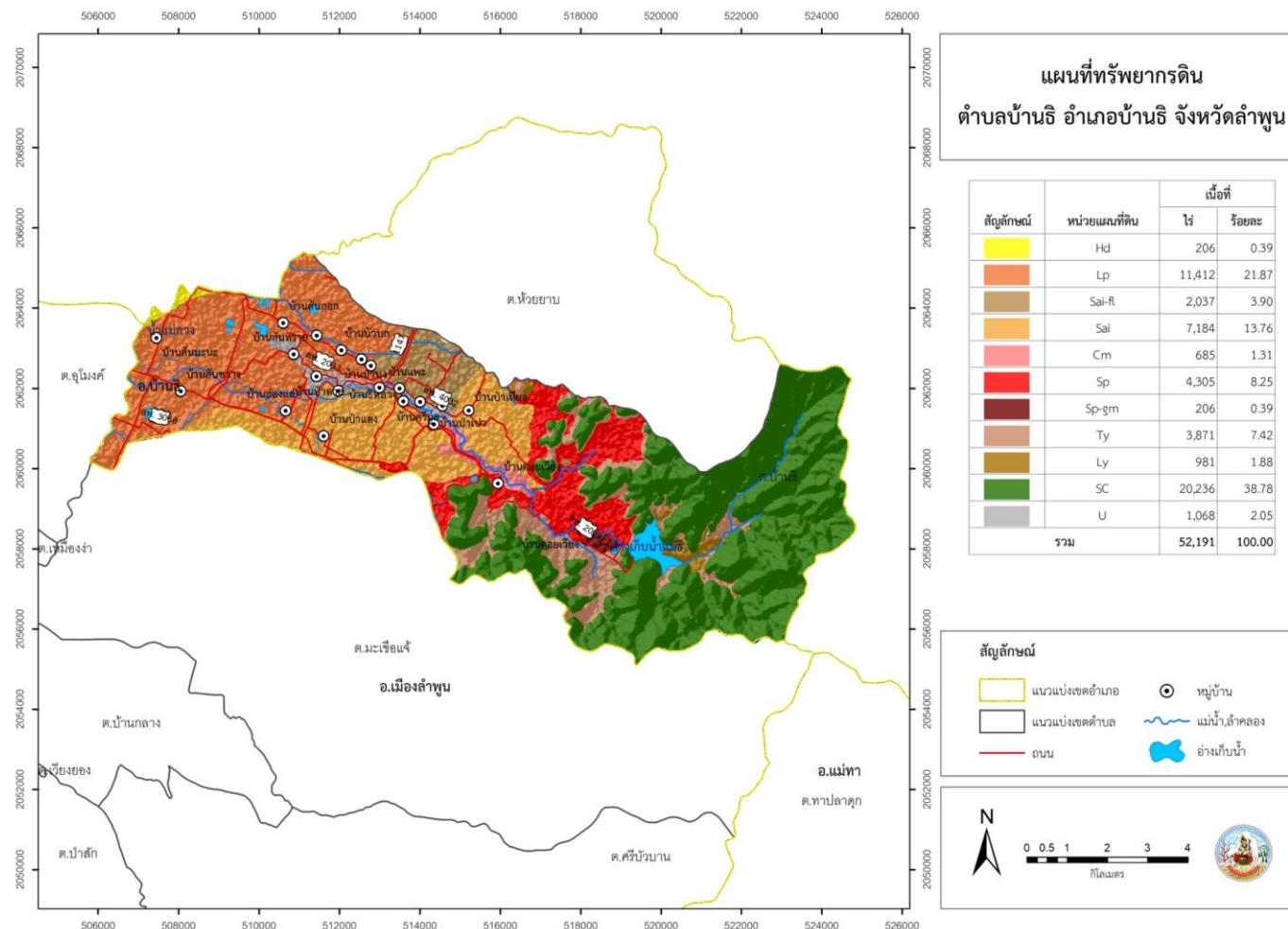
ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-3 และรูปที่ 3-6

ตารางที่ 3-3 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

หน่วยแผนที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
Hd	206	0.39
Lp	11,412	21.87
Sai-fl	2,037	3.90
Sai	7,184	13.76
Cm	685	1.31
Sp	4,305	8.25
Sp-gm	206	0.39
Ty	3,871	7.42
Ly	981	1.88
SC	20,236	38.78
U	1,068	2.05
รวม	52,191	100.00

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

รูปที่ 3-6 ทรัพยากรดิน ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2562)

3.3.2 การชะล้างพังทลายของดิน

จากการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation; USLE) ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน มีการชะล้างพังทลายของดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-4 และรูปที่ 3-8

ตารางที่ 3-4 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

การชะล้างพังทลายของดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
น้อย (0-2 ตัน/ไร่/ปี)	36,793	70.50
ปานกลาง (2-5 ตัน/ไร่/ปี)	14,256	27.32
รุนแรง (5-15 ตัน/ไร่/ปี)	971	1.86
รุนแรงมาก (15-20 ตัน/ไร่/ปี)	138	0.26
รุนแรงมากที่สุด (>20 ตัน/ไร่/ปี)	33	0.06
รวม	52,191	100.00

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1. หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

- 1) พื้นที่ (Area)
- 2) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- 3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

- 1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- 2) ความต้องการของชุมชน
- 3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- 4) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- 1) ปัญหาทรัพยากรดิน
- 2) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- 3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- 4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่างๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 5-14 พฤษภาคม 2564 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลบ้านธิ คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ ในพื้นที่นอกเขตชลประทาน
- 3) กรมสิทธิในที่ดินทำกิน

4.2.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และเทศบาลตำบลบ้านธิ มีความต้องการ 3 ประการ คือ

- 1) แก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ ในพื้นที่นอกเขตชลประทาน
- 3) ต้องการกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน

1) กรณีการแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดินนั้น การชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่มีรายละเอียดดังนี้

น้อย	เนื้อที่ 36,793 ไร่ (70.51%)
ปานกลาง	เนื้อที่ 14,256 ไร่ (27.32%)
รุนแรง	เนื้อที่ 971 ไร่ (1.86%)
รุนแรงมาก	เนื้อที่ 138 ไร่ (0.26%)
รุนแรงมากที่สุด	เนื้อที่ 33 ไร่ (0.06%)

เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินดังกล่าว มีความจำเป็นต้องจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

ในส่วนของคุณภาพดินนั้น จากการวิเคราะห์ดินในพื้นที่ตำบลบ้านธิ พบว่า

ปฏิกริยาของดินส่วนใหญ่มีสภาพเป็นกรดเล็กน้อยถึงปานกลาง

ธาตุอาหารที่สำคัญ คือ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม ค่อนข้างต่ำ จำเป็นต้องมีการปรับปรุง

- 2) กรณีการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรนอกเขตชลประทานที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ตำบลบ้านธิ คือ บ่อน้ำในไร่นา ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร

อนึ่ง บ่อน้ำในไร่นา มิได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำมาทำนา แต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลนเท่านั้น จากการตรวจสอบบ่อน้ำในไร่นาที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวน 6 บ่อ ดำเนินการเมื่อปีงบประมาณ 2561 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะลงในเขตการใช้ที่ดิน ซึ่งจะมีที่ปลูกพืชไร่ อาจจะเป็นบ่อน้ำในไร่นาเพิ่มเติม หรือขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่

จากการร้องขอของเกษตรกรให้นำน้ำใต้ดินมาใช้ นั้น กรมพัฒนาที่ดินจะประสานกับส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

การที่พื้นที่การเกษตรขาดความชื้นในดินเร็วกว่าปกติหลังฝนทิ้งช่วงนั้น สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือขาดอินทรีย์วัตถุในดินที่จะช่วยอุ้มน้ำไว้เพื่อการเติบโตของพืช

อย่างไรก็ตาม กรณีปัญหาการขาดแคลนน้านั้นได้มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการดำเนินการ ดังนี้

การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

- โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- ก่อสร้างบ่อดักตะกอนดิน
- ก่อสร้างฝายเก็บน้ำ

การดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำดังกล่าวนี้จะมีรายละเอียดในบทที่ 7 หัวข้อ 7.5

3) กรณีความต้องการกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินนั้น ปัจจุบันที่ดินทำกินที่อยู่ในพื้นที่ป่า ได้มีโครงการจัดสรรที่ดินทำกิน (คทช.) ให้แก่เกษตรกรที่ใช้ประโยชน์ในที่ดินได้มีสิทธิในการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกิน

ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมนของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แร่งขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

- 1.1) ดินเสื่อมโทรม
- 1.2) น้ำขาดแคลน
- 1.3) การไร้กรรมสิทธิ์ที่ดิน
- 1.4) การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ

2) แร่งกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) จัดหาแหล่งน้ำ
- 2.3) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร
- 2.4) แก้ปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 5 ประการ คือ

- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.2) พื้นที่ป่าไม้ลดลง
- 3.3) ราษฎรเรียกร้องสิทธิในที่ดิน

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

- 4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่สิ้นเงินจากตะกอน
- 4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง
- 4.3) รายได้น้อย
- 4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

- 5.1) จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 5.2) ป่อดักตะกอน
- 5.3) ฝ่ายชะลอน้ำ
- 5.4) ปลุกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ
- 5.5) จัดที่ดินโดย คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.)

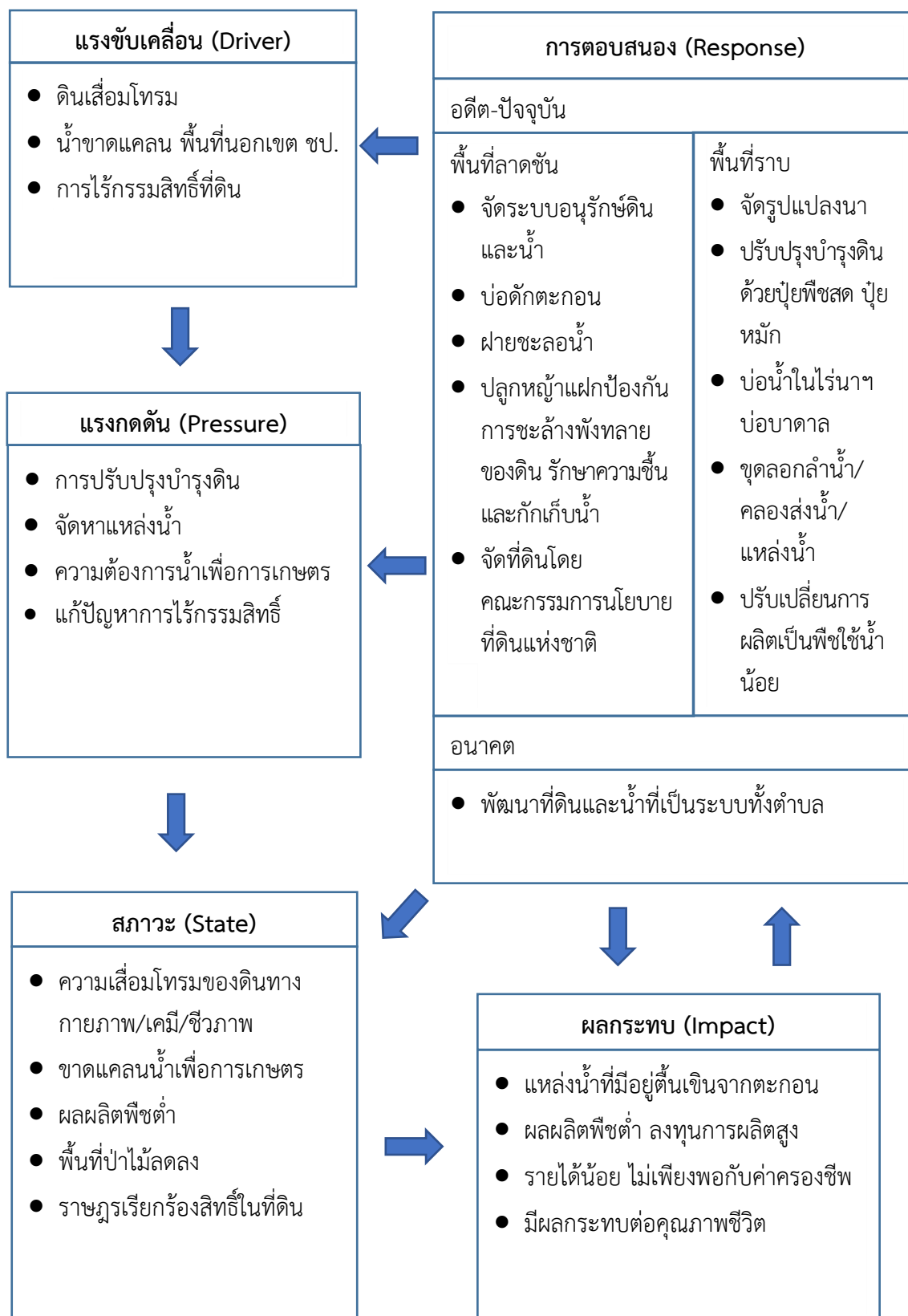
พื้นที่ราบ

- 5.6) จัดรูปแปลงนา
- 5.7) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมัก
- 5.8) ป่อน้ำไร่นา ป่อบาดาล
- 5.9) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ
- 5.10) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.3.1 พื้นที่ลุ่ม

1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ข้าวเหนียวพันธุ์สันป่าตอง 1 และข้าวเหนียวพันธุ์ กข 6

2) ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝนระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงธันวาคม และจะปลูกข้าวนาปรังในช่วงฤดูแล้ง โดยสูบน้ำจากคลองส่งน้ำระหว่างเดือนมกราคมถึงพฤษภาคม แต่จะมีปัญหาการขาดแคลนน้ำ

4.3.2 พื้นที่ดอน

1) ลำไย เกษตรกรจะผลิตลำไยทั้งในฤดูและนอกฤดู โดยช่วงลำไยในฤดูปกติจะเก็บเกี่ยวตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม และที่เก็บเกี่ยวก่อนหรือหลังช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม จะเป็นลำไยนอกฤดู

2) มะม่วง เกษตรกรจะเก็บเกี่ยวมะม่วงในฤดูการปกติ โดยช่วงเก็บเกี่ยวมะม่วงปกติจะเก็บเกี่ยวตั้งแต่ช่วงเดือนกรกฎาคม

3) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูก ได้แก่ ยางพารา สัก และปาล์มน้ำมัน

(รูปที่ 4-2)

เดือน ระบบเกษตร	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม												
ข้าว						ข้าว พันธุ์ กข 6 สันป่าตอง 1						
ข้าวนาปี-นาปรัง	ข้าว พันธุ์ สันป่าตอง 1				ข้าว พันธุ์ กข 6 สันป่าตอง 1							
บริเวณพื้นที่ดอน												
ลำไย	ลำไย พันธุ์ อีตอ											
ลำไยนอกฤดู	ลำไย พันธุ์ อีตอ							ลำไย พันธุ์ อีตอ				
มะม่วง	มะม่วง											
ไม้ยืนต้น	ยางพารา/สัก/ปาล์มน้ำมัน											

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 ทรัพยากรดิน

จากการสำรวจทรัพยากรดินตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน โดยกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน พบว่า มีดิน 7 ชุดดิน และ 2 ดินคล้ายชุดดิน โดยมีการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 5-1

5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน

ประเภทการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย พืชเศรษฐกิจหลัก หรือพืชอัตลักษณ์ (Signature crops) ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ได้แก่ ข้าว ลำไย และพืชที่เกษตรกรสนใจปลูกหรือมีปลูกอยู่ในพื้นที่แล้ว ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ยาสูบ มะม่วง ถั่วฝักยาว ข้าวโพด หนุ่ย เลี้ยงสัตว์ และ หอมแดง/กระเทียม

5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน

จากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลและระดับจังหวัด (ต้นสนีย์ อรัญวาส์ และคำรณ ไทรพิภ, 2562) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพและข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้

ข้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Hd-si1A Lp-si1A Sai-fl-s1A Sai-pic-s1A Sai-s1A และ Sp-gm-s1A/b

ยางพารา

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี (m) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) และการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cm-lsA Lp-si1A Ly-slC Sai-fl-s1A Sai-pic-s1A Sai-s1A Sp-gm-s1A/b Sp-mw-s1A Sp-mw-slB Sp-slB Sp-slC และ Ty-gclB

ยาสูบ

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) การหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน

(r) สารพิษ มีข้อจำกัดด้านความเป็นกรดเป็นด่างของดิน (z) และ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cm-lsA Ly-slC Sp-gm-slA/b Sp-mw-slA Sp-mw-slB Sp-slB และ Sp-slC

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) การหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) และ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Lp-silA Sai-fl-slA Sai-pic-slA Sai-slA Ty-gclB และ Ty-gslD/st

มะม่วง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี (m) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) และ สารพิษ มีข้อจำกัดด้านความเป็นกรดเป็นด่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cm-lsA Sp-gm-slA/b Sp-mw-slA Sp-mw-slB Sp-slB และ Sp-slC

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) และ การหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Lp-silA Ly-slC Sai-fl-slA Sai-pic-slA Sai-slA Ty-gclB Ty-gslD/st และ Ty-gslE/st

ลำไย

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี (m) และ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cm-lsA

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสารพิษ มีข้อจำกัดด้านความเป็นกรดเป็นด่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Lp-silA Ly-slC Sai-fl-slA Sai-pic-slA Sai-slA Sp-gm-slA/b Sp-mw-slA Sp-mw-slB Sp-slB Sp-slC Ty-gclB Ty-gslD/st และ Ty-gslE/st

กล้วย

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี (m) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อราก

พืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) และ สารพิษ มีข้อจำกัดด้านความเป็นกรดเป็นด่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cm-lsA Lp-silA Sai-fl-sLA Sai-pic-sLA Sai-sLA Sp-gm-sLA/b Sp-mw-sLA Sp-mw-sLB Sp-sLB และ Sp-sLC

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) การหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Hd-sicLA Ly-sLC Ty-gclB Ty-gslD/st และ Ty-gslE/st

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ชั้นที่มีความเหมาะสมมาก (S1)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ Cm-lsA

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) การหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) และ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ly-sLC Sp-gm-sLA/b Sp-mw-sLA Sp-mw-sLB Sp-sLB Sp-sLC และ Ty-gclB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) การหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) และ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Lp-silA Sai-fl-sLA Sai-pic-sLA Sai-sLA และ Ty-gslD/st

หญ้าเลี้ยงสัตว์

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี (m) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) การหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) และ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cm-lsA Hd-sicLA Lp-silA Ly-sLC Sai-fl-sLA Sai-pic-sLA Sai-sLA Sp-gm-sLA/b Sp-mw-sLA Sp-mw-sLB Sp-sLB Sp-sLC Ty-gclB และ Ty-gslD/st

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ty-gslE/st

กระเทียม (หลังนา)

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) การหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) สารพิษ มีข้อจำกัดด้านความเป็นกรดเป็นด่างของดิน (z) และ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cm-lsA Ly-slC Sp-gm-slA/b Sp-mw-slA Sp-mw-slB Sp-slB และ Sp-slC

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) การหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) และ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Lp-silA Sai-fl-slA Sai-pic-slA Sai-slA Ty-gclB และ Ty-gslD/st

ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	ยางพารา	ยาสูบ	มะม่วง	ลำไย	กล้วย	ข้าวโพด	หญ้าเลี้ยงสัตว์	กระเทียมหลังนา
Cm-lsA	N	S3m	S2s	S2ms	S2ms	S2m	S1	S2m	S2s
Hd-sicA	S2s	N	N	N	N	S3o	N	S2mos	N
Lp-silA	S2s	S3mo	S3o	S3o	S3o	S2mosz	S3o	S2mos	S3o
Ly-slC	N	S3mr	S2srze	S3r	S3rz	S3r	S2sre	S2ms	S2srze
Sai-fl-sA	S2s	S3mo	S3o	S3o	S3o	S2mos	S3o	S2mos	S3o
Sai-pic-sA	S2s	S3mo	S3o	S3o	S3o	S2mos	S3o	S2mos	S3o
Sai-slA	S2s	S3mo	S3o	S3o	S3o	S2mos	S3o	S2mos	S3o
Sp-gm-slA/b	S2s	S3m	S2os	S3msz	S3z	S2mosz	S2os	S2ms	S2s
Sp-mw-slA	N	S3m	S2os	S2msz	S3z	S2msz	S2os	S2ms	S2s
Sp-mw-slB	N	S3m	S2oe	S2msz	S3z	S2msz	S2os	S2ms	S2se
Sp-slB	N	S3m	S2se	S2msz	S3z	S2msz	S2os	S2ms	S2se
Sp-slC	N	S3m	S2se	S2msz	S3z	S2msz	S2se	S2ms	S2se
Ty-gclB	N	S3m	S3r	S3r	S3r	S3r	S2r	S2mr	S3r
Ty-gslD/st	N	N	S3re	S3r	S3r	S3r	S3re	S2msre	S3re
Ty-gslE/st	N	N	N	S3r	S3r	S3r	N	S3e	N

หมายเหตุ: 1) สมบัติดินจากตารางที่ 3-3

- 2) ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน: m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช z = สารพิษ
s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร r = สภาพการหยั่งลึกของราก e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน

บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน

6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล

ในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้ได้ใช้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”¹ เป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550: 6-7) ได้หมายความว่า “ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปใช้และเผยแพร่ได้ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป

6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
1	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ²	มาตรา 72 (1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2	ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ³	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
3	คำแถลงนโยบายของ คณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562	<u>นโยบายหลัก</u> 5. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย 5.3 พัฒนาภาคเกษตร 5.3.2 ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังของภาครัฐ 5.3.4 ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร 5.3.5 ดูแลเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกิน แหล่งเงินทุน โครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยการผลิตต่างๆ 10. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน 10.2 ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินและลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน 10.3 ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน และทะเล <u>นโยบายเร่งด่วน</u> 4. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม

² ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอน 40 ก หน้า 18 ลงวันที่ 6 เมษายน 2560

³ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 82 ก หน้า 8 วันที่ 13 ตุลาคม 2561

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
4	แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ⁴	ประเด็นย่อยที่ 2.1 จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้อง และเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของประเทศประเด็นย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม
5	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่าง ยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาอย่าง ยั่งยืน
6	นโยบายและแผนการบริหาร จัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ของประเทศ (พ.ศ. 2560- 2579)	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุด ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
7	แผนพัฒนาภาคเหนือ พ.ศ. 2560-2565	ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกกระดับเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และ เกษตรปลอดภัยเชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่ม สูง ยุทธศาสตร์ที่ 5 อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำให้คงความสมบูรณ์ จัดระบบ การบริหารจัดการน้ำอย่างเหมาะสมและเชื่อมโยงพื้นที่เกษตรให้ทั่วถึง ป้องกันและแก้ไขปัญหาลพิษหมอกควันอย่างยั่งยืน
8	การพัฒนากลุ่มจังหวัด ภาคเหนือตอนบน 2 (พ.ศ. 2561-2565)	ประเด็นการพัฒนาที่ 2 การสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพการ ผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรที่มี ศักยภาพ ประเด็นการพัฒนาที่ 4 ดำรงทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ การ บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงานโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนสู่การ เป็นกลุ่มจังหวัดสีเขียว
9	ยุทธศาสตร์จังหวัดลำพูน พ.ศ. 2562	ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการเกษตรปลอดภัย และการค้า การลงทุน เพื่อ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน
10	ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ จังหวัดลำพูน พ.ศ. 2562	ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาการผลิตให้ได้มาตรฐาน เพิ่มมูลค่าผลผลิต และ ส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัย ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาเกษตร และสถาบันเกษตรกร ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน บริหารจัดการทรัพยากร ทางการเกษตร

⁴ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 24 ก หน้า 98. 102-103 ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 (เล่มที่ 4)

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
11	ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วน จังหวัดลำพูน (พ.ศ.2561- 2564)	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบเศรษฐกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม
12	ยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาล ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน	ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม

6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดิน อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจ ว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุด แต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงาน และนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยมีความมุ่งหมายให้การใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้น ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลบ้านธิใช้แผนพัฒนาจังหวัดลำพูน พ.ศ. 2561-2564 เป็นแนวทาง ซึ่งเชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ รวมทั้งแผนพัฒนา รายสาขาต่างๆ หรือแผนเฉพาะด้าน เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

6.4 เขตการใช้ที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ได้กำหนดออกเป็น 5 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่ป่าไม้ เขตพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง พื้นที่เบ็ดเตล็ด และพื้นที่แหล่งน้ำ รายละเอียดดังตารางที่ 6-2 และรูปที่ 6-1

ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตพื้นที่ป่าไม้	25,047	47.98
2. เขตพื้นที่เกษตรกรรม	19,408	37.20
2.1 เขตนาข้าว	10,304	19.75
1) เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม	10,243	19.63
2) เขตทำนาพื้นที่ดอน	61	0.12
2.2 เขตปลูกพืชไร่	9	0.02
เขตปลูกข้าวโพด	9	0.02
2.3 เขตปลูกไม้ผล	8,610	16.50
1) เขตปลูกมะม่วง	582	1.12
2) เขตปลูกลำไย	8,009	15.35
3) เขตปลูกกล้วย	19	0.03
2.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น	433	0.83
1) เขตปลูกยางพารา	76	0.15
2) เขตปลูกสัก	70	0.13
3) เขตปลูกไผ่	7	0.01
4) เขตปลูกปาล์มน้ำมัน	244	0.47
5) เขตปลูกยูคาลิปตัส	10	0.02
6) เขตปลูกไม้ยืนต้นผสม	26	0.05
2.5 เขตปศุสัตว์	12	0.02
2.6 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	40	0.08
3. พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	5,799	11.11
4. พื้นที่เบ็ดเตล็ด	693	1.33
5. พื้นที่แหล่งน้ำ	1,244	2.38
รวม	52,191	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6.4.1 เขตป่าไม้

มีเนื้อที่ 25,047 ไร่ หรือร้อยละ 47.98 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย และมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ป่าสงวนแห่งชาติ แม่ธิ แม่ตึบ แม่สาร รวมไปถึงพื้นที่คงสภาพป่าแต่อยู่นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือพื้นที่ที่มีสภาพเป็นป่าสมบูรณ์แต่ได้รับการประกาศให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พื้นที่ชุ่มน้ำ และพื้นที่อื่นๆ เช่น ไม้ละเมาะ เป็นต้น ซึ่งเขตดังกล่าวเป็นพื้นที่แหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญของกลุ่มน้ำแม่ธิ ซึ่งเป็นกลุ่มน้ำสาขาของกลุ่มน้ำแม่กวัง ในเขตป่าไม้ยังมีการจัดสรรที่ดินทำกิน (คทข) ให้เกษตรกรที่ทำการเกษตรอยู่ในพื้นที่ได้สิทธิ์ในที่ดินทำกิน เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร

6.4.2 เขตเกษตรกรรม

มีเนื้อที่ 19,408 ไร่ หรือร้อยละ 37.20 ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็น 6 เขต ดังนี้

1) เขตนาข้าว

1.1) เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม มีเนื้อที่ 10,243 ไร่ หรือร้อยละ 19.63 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินสันทราย (Sai) ดินสันทรายที่เป็นดินร่วนละเอียด (Sai-fl) ชุดดินลำปาง (Lp) และชุดดินทางดง (Hd) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ในฤดูฝนอาจมีน้ำท่วมป่าและแชขัง
- ความอุดมสมบูรณ์ต่ำและอินทรีย์วัตถุต่ำ และ ไตชั้นไถพรวนมักแน่นที่บราก

พืชชอนไชได้ยาก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ไถพรวนไถลึกและปรับปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ
- ปรับปรุงบำรุงดินและเพิ่มผลผลิตพืชให้สูงขึ้นโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี

ในพื้นที่ชลประทาน นอกฤดูทำนาอาจปลูกพืชไร่หรือพืชผักซึ่งจะต้องยกร่องและปรับสภาพดินให้ร่วนซุย และระบายน้ำดีขึ้นโดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต และใช้ปุ๋ยอินทรีย์

ปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- สนับสนุนการปรับปรุงแปลงนา

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่อง ฝ่ายน้ำล้น การขุดลอกแหล่งน้ำ คลองส่งน้ำ และระบายน้ำ

2) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการป้องกัน และกำจัดโรคแมลงของข้าว

3) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร รวมทั้งการทำถนนเข้าสู่แปลงนาข้าว

1.2) เขตทำนาพื้นที่ดอน มีเนื้อที่ 61 ไร่ หรือร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินเชียงใหม่ (Cm) ชุดดินสันป่าตอง (Sp) ดินสันป่าตองที่มีจุดประสีเทา (Sp-gm) และ ชุดดินท่ายาง (Ty)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ความอุดมสมบูรณ์ต่ำเป็นดินตื้นและเนื้อดินปนเศษหิน เสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำและการกัดกร่อนของดิน เนื่องจากพื้นที่มีความลาดชันสูง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- หลีกเลี่ยงการปลูกในช่วงกลางฤดูฝนที่มีฝนตกหนักมาก ในพื้นที่ชลประทาน และไม่มีปัญหาน้ำท่วมบ่าหรือแชขัง อาจปลูกพืชไร่หรือพืชผัก ปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้อินทรีย์วัตถุและปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิต

- ใช้อินทรีย์วัตถุในการปรับสภาพดินให้ร่วนซุย ปรับปรุงบำรุงดินอยู่เสมอ โดยเพิ่ม อินทรีย์วัตถุและปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น

- ในการปลูกพืช ควรมีวิธีการที่เหมาะสมเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชคลุมดินปลูกพืชตามแนวระดับและปุ๋ยอินทรีย์ พักปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยพืชสด เพื่อช่วยให้อุดมชื้นน้ำ และยึดธาตุอาหารพืชได้ดีขึ้น พืชสามารถดูดไปใช้ได้

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง

- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานในพื้นที่ คทช. และนอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่องการสร้างฝายน้ำล้น ขุดลอกแหล่งน้ำและคลองส่งน้ำ

2) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในการป้องกันและกำจัดโรคแมลงของข้าว

3) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร

2) เขตปลูกพืชไร่

เขตปลูกข้าวโพด มีเนื้อที่ 9 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ดินสันป่าตองที่มีจุดประสีเทา (Sp-gm) และชุดดินท่ายาง (Ty) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ในฤดูฝนอาจมีน้ำท่วมบ่าและแชขัง

- ความอุดมสมบูรณ์ต่ำเป็นดินตื้นและเนื้อดินปนเศษหิน เสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำ และการกัดกร่อนของดิน เนื่องจากพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ในการปลูกพืช ควรมีวิธีการที่เหมาะสมเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชคลุมดิน ปลูกพืชตามแนวระดับและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ พักปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยพืชสด เพื่อช่วย ให้อุ้มน้ำ และยึดธาตุอาหารพืชได้ดีขึ้น พืชสามารถดูดไปใช้ได้

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน

- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล

- สนับสนุนการขุดบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ในพื้นที่ คทช. และนอก

เขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนพันธุ์ข้าวโพดที่ให้ผลผลิตสูง รวมทั้งเทคโนโลยีในการผลิต

2) กรมชลประทาน สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองส่งน้ำ

3) เขตไม้ผล

3.1) เขตปลูกมะม่วง มีเนื้อที่ 582 ไร่ หรือร้อยละ 1.12 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินลำปาง (Lp) ชุดดินสันทราย (Sai) ชุดดินสันป่าตอง (Sp) และ ชุดดินท่ายาง (Ty) ตามลำดับ

3.2) เขตปลูกลำไย มีเนื้อที่ 8,009 ไร่ หรือร้อยละ 15.35 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินเชียงใหม่ (Cm) ชุดดินหางดง (Hd) ชุดดินลำปาง (Lp) ชุดดินสันทราย (Sai) ดินสันทรายที่เป็นดินร่วนละเอียด (Sai-fl) ชุดดินสันป่าตอง (Sp) ดินสันป่าตองที่มีจุดประสีเทา (Sp-gm) และ ชุดดินท่ายาง (Ty) ตามลำดับ

3.3) เขตปลูกกล้วย มีเนื้อที่ 19 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินลำปาง (Lp) และ ดินสันป่าตองที่มีจุดประสีเทา (Sp-gm) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ในฤดูฝนอาจมีน้ำท่วมป่าและแชขัง

- ความอุดมสมบูรณ์ต่ำเป็นดินตื้นและเนื้อดินปนเศษหิน เสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำและการกัดกร่อนของดิน เนื่องจากพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง

- ดินมักแน่นที่บิตชั้นไทรพรวน มีความอุดมสมบูรณ์และอินทรีย์วัตถุต่ำ

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินและเพิ่มผลผลิตโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี ในพื้นที่

ชลประทาน นอกฤดูทำนาอาจปลูกพืชไร่ พืชผัก หรือไม้ผล ซึ่งจะต้องยกร่อง ยกหลุมดินขึ้นและปรับสภาพดินให้ร่วนซุยและระบายน้ำดีขึ้น โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ

- ในการปลูกพืช ควรมีวิธีการที่เหมาะสมเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชคลุมดินปลูกพืชตามแนวระดับและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ พักปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยพืชสด เพื่อช่วยให้ดินอุ้มน้ำ และยึดธาตุอาหารพืชได้ดีขึ้น พืชสามารถดูดไปใช้ได้

- ไถพรวนให้ลึกและปรับปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ ปรับปรุงบำรุงดินและเพิ่มผลผลิตพืชให้สูงขึ้นโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีในพื้นที่ชลประทาน นอกฤดูทำนาอาจปลูกพืชไร่หรือพืชผักซึ่งจะยกร่องและปรับสภาพดินให้ร่วนซุยและระบายน้ำดีขึ้นโดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่เหมาะสม ตามค่าวิเคราะห์ดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดินในพื้นที่ที่มีปัญหาดินกรด

- การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช

- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยวิธีพืชและวิธีกล

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) *กรมส่งเสริมการเกษตร* ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการปลูกไม้ผลให้ได้ผลผลิตสูง และมีคุณภาพ

2) *กรมชลประทาน* สนับสนุนการทำอ่างเก็บน้ำ และฝาย เพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะแล้ง

3) *กรมทรัพยากรน้ำบาดาล* สนับสนุนการขุดเจาะบ่อบาดาล

4) เขตปลูกไม้ยืนต้น

4.1) **เขตปลูกยางพารา** มีเนื้อที่ 76 ไร่ หรือร้อยละ 0.15 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินสันป่าตอง (Sp) ชุดดินเชียงใหม่ (Cm) ชุดดินหางดง (Hd) และ ชุดดินลำปาง (Lp) ตามลำดับ

4.2) **เขตปลูกสัก** มีเนื้อที่ 70 ไร่ หรือร้อยละ 0.13 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินหางดง (Hd) และ ชุดดินลำปาง (Lp) ชุดดินลาดหญ้า (Ly) ชุดดินสันป่าตอง (Sp) และ ชุดดินท่ายาง(Ty) ตามลำดับ

4.3) **เขตปลูกไผ่** มีเนื้อที่ 7 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินท่ายาง(Ty) ชุดดินลาดหญ้า (Ly) ชุดดินลำปาง (Lp) และชุดดินสันป่าตอง (Sp) ตามลำดับ

4.4) **เขตปลูกปาล์มน้ำมัน** มีเนื้อที่ 244 ไร่ หรือร้อยละ 0.47 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินลำปาง (Lp) ตามลำดับ

4.5) **เขตปลูกยูคาลิปตัส** มีเนื้อที่ 10 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินลำปาง (Lp) ตามลำดับ

4.6) **เขตปลูกไม้ยืนต้นผสม** มีเนื้อที่ 26 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบลชุดดินลำปาง (Lp) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำ และการกัดกร่อนของดิน ถ้าไม่มีการจัดการที่เหมาะสมในพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง

- ในฤดูฝนอาจมีน้ำท่วมป่าและแชขัง

- ดินมักแน่นทึบไต่ชั้นไทรพรวน มีความอุดมสมบูรณ์และอินทรีย์วัตถุต่ำ

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ในการปลูกพืช ควรมีวิธีการที่เหมาะสมเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชคลุมดินปลูกพืชตามแนวระดับและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ พักปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยพืชสดเพื่อช่วยให้ดินอุ้มน้ำ และยึดธาตุอาหารพืชได้ดีขึ้น พืชสามารถดูดไปใช้ได้

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน และค่าวิเคราะห์ดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

การยางแห่งประเทศไทย ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการปลูกยางพาราคุณภาพดี และให้ผลผลิตสูง

อนึ่งหากเกษตรกรต้องการจะปรับเปลี่ยนยางพาราไปปลูกพืชชนิดอื่น ได้จัดทำทางเลือกไว้ให้ดังภาคผนวก 2

5) เขตปศุสัตว์

มีเนื้อที่ 12 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล

6) เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

มีเนื้อที่ 40 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ หนอง บึงต่างๆ และบ่อน้ำ แหล่งน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และใช้ในด้านเกษตรกรรม ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติและแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของชุมชน

6.4.3) เขตพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 5,799 ไร่ หรือร้อยละ 11.11 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยเขตโรงงาน อุตสาหกรรม รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮาส์ จำลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ สถานีบริการน้ำมัน สนามกอล์ฟ สนามบิน สุสาน ป่าช้า หมู่บ้าน/ที่ดินจัดสรรสร้าง หมู่บ้านบนพื้นราบ แนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลบ้านธิ (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2561) ร่วมกับจากการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

พื้นที่ชุมชนที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินนี้ เป็นชุมชนที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน หากมีการขยายตัวในอนาคต ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562

กิจกรรมของส่วนราชการอื่นๆที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่อง เครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ ระบบประปา เพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน

6.4.4 พื้นที่เบ็ดเตล็ด

มีเนื้อที่ 693 ไร่ หรือร้อยละ 1.33 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยทุ่งหญ้าธรรมชาติ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม ไม้ละเมาะ บ่อดิน พื้นที่ถม พื้นที่ลุ่ม

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ ควรดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้ลำน้ำตื้นเขินและถูกบุกรุก หมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ

6.4.5 เขตแหล่งน้ำ

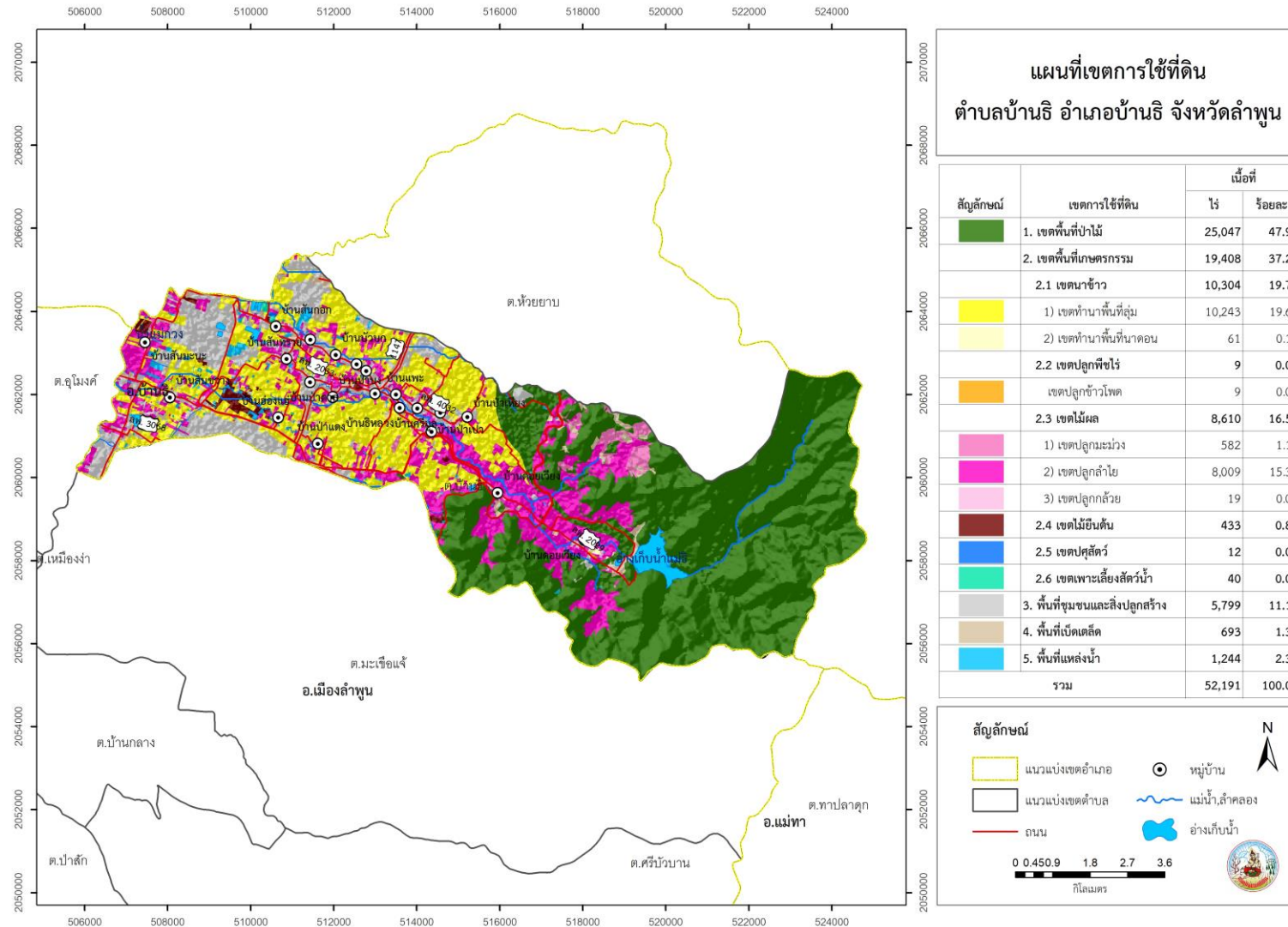
มีเนื้อที่ 1,244 ไร่ หรือร้อยละ 2.38 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง บ่อน้ำในไร่นา คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ แหล่งน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และใช้ในด้านเกษตรกรรม ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติและแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของชุมชน

แหล่งน้ำในเขตนี้เป็นแหล่งน้ำที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันจะมีการพัฒนาแหล่งน้ำในระยะต่อไป โปรดดูรายละเอียดในบทที่ 7 หัวข้อ 7.5 และ 7.6

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ ควรดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้ลำน้ำตื้นเขินและถูกบุกรุก หมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2564

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านธิไปเสนอต่อสภาเทศบาลตำบลบ้านธิ เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินลำพูน เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน จำนวน 3 โครงการ ดังนี้

- 1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2) การบริหารจัดการน้ำ
- 3) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการ

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 1.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 1.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - 1.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
 - 1.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - 1.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
 - 1.1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
 - 1.1.6) การรณรงค์โลกปลอดอั้ง
 - 1.1.7) ขยายผลโครงการเกษตรกรรมยั่งยืน
- 1.2) การบริหารจัดการน้ำ
 - 1.2.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- 1.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 1.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

1.3.2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน

2.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์

2.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด

2.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด

2.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

2.1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์

2.1.7) ขยายผลโครงการเกษตรกรรมยั่งยืน

2.1.8) การปรับปรุงบำรุงดินและถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาที่ดินพื้นที่โครงการ

จัดสรรที่ดินโดยคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.)

2.2) การบริหารจัดการน้ำ

2.2.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

2.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

2.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

2.3.2) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดิน

(ตารางที่ 7-1)

7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

7.4.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

1.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดลำพูน/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดลำพูน)

1.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

1.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว)

1.4) ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

1.5) ส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการข้าว)

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

2.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดลำพูน/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดลำพูน)

2.2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

2.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล ธนาครน้ำใต้ดิน (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

2.5) ส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร)

3) เขตปศุสัตว์ สนับสนุน วัคซีน ยารักษาโรคสัตว์ พร้อมคำปรึกษาจากสัตวแพทย์ (กรมปศุสัตว์)

4) เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ สนับสนุน พันธุ์ปลา (กรมประมง)

7.4.2 พื้นที่แหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ ระบบส่งน้ำ อุโมงค์น้ำใต้ดิน (สำนักงานชลประทานลำพูน)

(ตารางที่ 7-2)

7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เทศบาลตำบลบ้านธิ เมื่อวันที่ 5-14 พฤษภาคม 2564

ปัญหาของตำบลบ้านธิในภาพรวมจะสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน และ (2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ปัญหารองลงมา คือ ปัญหาการถือครองเอกสารสิทธิ์ที่ดิน ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของดินนั้นจะรวมถึง (1) การชะล้างพังทลายของดิน (2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ในพื้นที่ตำบลบ้านธิด้านตะวันออกเป็นพื้นที่สูงชันบางส่วนอยู่ในเขตโครงการจัดสรรที่ดินทำกิน (คทข.) โดยคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ คุณภาพของดินจึงไม่ค่อยจะเหมาะสมต่อการเกษตร จากการวิเคราะห์ความลาดชันของตำบลบ้านธิ ซึ่งมีเนื้อที่รวม 52,191 ไร่ นั้น พบว่า ระดับความลาดชันมากกว่า 12% มีจำนวน 22,054 ไร่ หรือร้อยละ 42.26 ระดับความลาดชันระหว่าง 5-12% มีจำนวน 4,096 ไร่ หรือร้อยละ 7.85 มีที่ราบที่ระดับความลาดชัน 0-2% ร้อยละ 39.44 จากการที่สภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ลาดชันดังกล่าวนี้ ผลกระทบที่ตามมา คือ เกิดการชะล้างพังทลายของดินที่พบว่ามี ความรุนแรงถึงรุนแรงมากที่สุดรวม 1,142 ไร่ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่เขตป่าไม้ หน้าดินที่ถูกชะล้างลงมาสู่เบื้องล่างจึงไปทับถมลำน้ำตามธรรมชาติ เหมือน ฝาย และอ่างเก็บน้ำจนตื้นเขินไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้ตามที่ควรจะเป็น และที่ราบส่วนใหญ่ที่เป็นพื้นที่ทางการเกษตรอยู่ในเขตชลประทาน จึงไม่มีปัญหาด้านการขาดแคลนน้ำ ทั้งเพื่ออุปโภค-บริโภคและการเกษตร นอกจากนี้ในพื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่า 12% นั้นไม่มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ จึงเกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน ส่วนปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้นนั้น เนื่องจากการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานาน โครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นเวลานาน ทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป

ในกรณีของการขาดแคลนน้านั้น เกิดปัญหาในพื้นที่นอกเขตชลประทาน กิจกรรมการใช้น้ำเพิ่มขึ้น การเกษตรก็เพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงมีข้อเสนอเร่งด่วน คือ “การจัดหาน้ำ” โดยวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาร่องขาดแคลนน้ำ จะสรุปได้ว่ามี 3 ประการ คือ (1) **การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝายกั้นน้ำ ลำเหมือง ลำน้ำอิง เป็นต้น** (2) **ขุดเจาะบ่อบาดาล และ**(3) **ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ**

เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าวทั้ง 3 ประการนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้วสรุปได้ว่า **“ไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งหรือใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งแล้วจะแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำทั้งตำบลบ้านธิได้โดยสิ้นเชิง”**

การแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำจะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กันทั้งปัญหการใช้ที่ดินในพื้นที่สูงชันในพื้นที่ตอนบน กับปัญหการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ตอนล่าง โดยจัดทำโครงการ **“การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ”**

7.6 ระยะเวลาดำเนินการ

7.6.1 ไตรมาสแรกของปีงบประมาณ กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ คือ

1) สำรวจเพื่อออกแบบระบบพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งตำบลโดยเริ่มต้นจาก พื้นที่ตอนบน โดยเน้น 2 กิจกรรม คือ

- 1.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 1.2) แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- 1.3) การอนุรักษ์ดินและน้ำ

ทั้งนี้ได้มีการพัฒนาระบบน้ำในพื้นที่ตำบลบ้านธิไว้บ้างแล้ว เช่น โครงการชลประทานต่างๆ ที่มีในพื้นที่ ดังนั้นการดำเนินการสำรวจและออกแบบอาจจะประสานขอข้อมูลจากสถาบันและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถดำเนินการได้เร็วขึ้น

7.6.2 การก่อสร้างในไตรมาสที่ 2-4 ของปีงบประมาณ

1) งานเร่งด่วน

งานเร่งด่วน คือ การแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำและการปรับปรุงบำรุงดิน ในพื้นที่โครงการจัดสรรที่ดินทำกิน โดยคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.)

2) งานก่อสร้างตามงบประมาณ

ดำเนินการจัดทำโครงการตามผลการสำรวจและออกแบบ

7.6.3 การพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งระบบ

อีกทางเลือกหนึ่งในการเร่งรัดแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน และการขาดแคลนน้ำ คือ การประกาศเขตพื้นที่ตำบลบ้านธิ เป็นเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ ตามบทบัญญัติมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการ

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม		
1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 10,304 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	17,500
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	267,750
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	7,500
	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	15,600
	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	340,000
	1.6 การรณรงค์ไถกลบตอซัง	81,200
	1.7) ขยายผลโครงการเกษตรกรรมยั่งยืน	48,200
	2. การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	178,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	120,000
	3.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน	2,000,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 9 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	
1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 8,610 ไร่	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	17,500
1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 433 ไร่	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	29,750
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	2,500
	1.4 การพัฒนาเกษตรกรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	10,000
	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	340,000
	1.6) ขยายผลโครงการเกษตรกรรมยั่งยืน	48,200
	1.7) การปรับปรุงบำรุงดินและถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาที่ดินพื้นที่ โครงการจัดสรรที่ดินโดยคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.)	442,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	178,000
	2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	120,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	2,000,000
	3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน	

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
<p>1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม</p> <p>1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 10,304 ไร่</p>	<p>1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดลำพูน/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดลำพูน)</p> <p>2. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)</p> <p>3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว)</p> <p>4. ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)</p> <p>5. ส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการข้าว)</p>
<p>1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 9 ไร่</p> <p>1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 8,610 ไร่</p> <p>1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 433 ไร่</p> <p>1.5 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 12 ไร่</p> <p>1.6 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ 40 ไร่</p>	<p>1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสม และต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดลำพูน/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดลำพูน)</p> <p>2. การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)</p> <p>3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)</p> <p>4. สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล ธนาคารน้ำใต้ดิน (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)</p> <p>5. ส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร)</p> <p>6. สนับสนุน วัคซีน ยารักษาโรคสัตว์ พร้อมค่าปรึกษาจากสัตวแพทย์ (กรมปศุสัตว์)</p> <p>7. สนับสนุน พันธุ์ปลา (กรมประมง)</p>
<p>2. พื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 1,244 ไร่</p>	<p>1. สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ ระบบส่งน้ำ อุโมงค์น้ำใต้ดิน (สำนักงานชลประทานลำพูน)</p>

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน แผน 5 ปี (พ.ศ. 2564-2568)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2564	2565	2566	2567	2568		2564	2565	2566	2567	2568		
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.1 การส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารอินทรีย์	ราย	50	50	50	50	50	250	17,500	17,500	17,500	17,500	17,500	87,500	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ด พันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	10	10	10	10	10	50	297,500	297,500	297,500	297,500	297,500	1,487,500	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500	22,500	22,500	22,500	22,500	22,500	112,500	พด.
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกร ใช้สารอินทรีย์ลดการใช้ สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	4	4	4	4	4	20	15,600	15,600	15,600	15,600	15,600	78,000	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ย อินทรีย์	แห่ง	1	1	1	1	1	5	340,000	340,000	340,000	340,000	340,000	1,700,000	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.8) ขยายผลโครงการ เกษตรกรรมยั่งยืน	กลุ่ม	4	-	-	-	-	4	48,200	-	-	-	-	48,200	พด. งบจังหวัด
เขตนาข้าว	1.9 การรณรงค์เฝ้ากลบตอซัง	ไร่	1,000	700	500	500	500	3,200	350,000	245,000	175,000	175,000	175,000	1,120,000	พด.
เขตปลูกพืชไร่/ไม้ ผล/ไม้ยืนต้น	1.10) การปรับปรุงบำรุงดิน และถ่ายทอดองค์ความรู้ด้าน การพัฒนาที่ดินพื้นที่ โครงการจัดสรรที่ดินโดย คณะกรรมการนโยบายที่ดิน แห่งชาติ (คทช.)	ไร่	5,096	5,096	5,096	5,096	5,096	25,480	442,000	442,000	442,000	442,000	442,000	2,210,000	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2564	2565	2566	2567	2568		2564	2565	2566	2567	2568		
	2. การบริหารจัดการน้ำ														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำ ในไร่นานอกเขต ชลประทาน	บ่อ	10	10	10	10	10	50	178,000	178,000	178,000	178,000	178,000	890,000	พต.
	3. การฟื้นฟูและป้องกัน การชะล้างพังทลายของ ดิน														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม,พื้นที่ แหล่งน้ำ	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อ การอนุรักษ์ดินและน้ำ แหล่งน้ำ	กล้า	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	1,000,000	240,000	240,000	240,000	240,000	240,000	1,200,000	พต.
	4. การจัดทำระบบอนุรักษ์ ดินและน้ำ														
เขตนาข้าว/พืชไร่/ ไม้ผล	4.1 การจัดระบบอนุรักษ์ ดินและน้ำลุ่ม-ดอน	ไร่	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	5,000	1,500,000	1,500,000	1,500,000	1,500,000	1,500,000	7,500,000	พต.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

บทที่ 1

- คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา. 2551. **ปทานุกรมปฐพีวิทยา**. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- FAO. 1974. **A Land Capability Appraisal Indonesia: Interim Report**. (AGL/INS), Rome.
- _____. 1993. **Guidelines for Land Use Planning**. Rome.
- ADB. 2012. **The State of Pacific Towns and Cities: Urbanization in ADB's Pacific Developing Member Countries**. Mandaluyong City, Philippines.
- NRC. 1975. **Land Use Planning**. The National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine, Washington, D.C.
- Vink, A.P.A. 1975. **Land Use in Advancing Agriculture**. Springer-Verlag Berlin Heidelberg.

บทที่ 2

- กรมการปกครอง. 2561. **ข้อมูลจำนวนประชากรและบ้าน (ณ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2561)**. กระทรวงมหาดไทย. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2561. **รายได้-รายจ่ายต่อครัวเรือน ตำบลบ้านธิ ปี 2561**. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2562. **หมอดินอาสาตำบลบ้านธิ ปี 2562**. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2561. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกร ปี 2561**. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมอุตุวิทยามหาวิทยาลัย. 2560. **ภูมิอากาศจังหวัดลำพูน**.
- _____. 2562. **สถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2532-2561)**. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. ไฟล์ข้อมูล.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2563. **ข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน**. ไฟล์ข้อมูล.
- คณะกรรมการพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านธิ. 2559. **แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. 2561-2564)**. เทศบาลตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน. ไฟล์ข้อมูล.
- สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม. 2559. **บัญชีรายชื่อสายทางที่ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. ไฟล์ข้อมูล.

บทที่ 3

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2562. ข้อมูลทรัพยากรดิน. ไฟล์ข้อมูล.

บทที่ 5

ศันสนีย์ อรัญวาสี และคำรณ ไทรพิภ. 2562. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดิน ระดับตำบลและระดับจังหวัด.

บทที่ 6

กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเหนือ. 2561. แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 พ.ศ.2561-2565. ไฟล์ข้อมูล.

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550. การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำพูน. 2562. ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำพูน พ.ศ. 2562. ไฟล์ข้อมูล.

_____. 2562. ยุทธศาสตร์จังหวัดลำพูน พ.ศ. 2562. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ . 2559. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. 2560-2564). ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2560. ร่าง นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579). ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2562. แผนพัฒนาภาคเหนือ. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2562. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562. ไฟล์ข้อมูล.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน. 2561. ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน (พ.ศ.2561-2564). ไฟล์ข้อมูล.

คณะกรรมการพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านธิ. 2559. แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. 2561-2564). เทศบาลตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน. ไฟล์ข้อมูล.

ภาคผนวกที่ 1

นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้

นโยบายของรัฐในกรณีนี้เป็นไปตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ดังนี้

- (1) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562
- (2) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562
- (3) มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 30 มิถุนายน 2541
- (4) มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 26 พฤศจิกายน 2561

โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562¹

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้มีการช่วยเหลือประชาชนที่ทำการอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ ตามบทบัญญัติมาตรา 64 ดังนี้

มาตรา 64 ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช สืบสวนการถือครองที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติแต่ละแห่งให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง และรัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายในการช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติที่มีการประกาศกำหนดมาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติโดยมิได้สิทธิในที่ดินนั้น เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อความเห็นชอบ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติ ภายใต้กรอบมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ หรือตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ 17 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 โดยต้องจัดให้มีแผนที่แสดงแนวเขตโครงการที่จะดำเนินการซึ่งจัดทำด้วยระบบภูมิสารสนเทศ หรือระบบอื่นซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา และมีระยะเวลาการบังคับใช้คราวละไม่เกินยี่สิบปี และอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาและคุณสมบัติของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการที่จะดำเนินการ หน้าที่ของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในการอนุรักษ์ ป่าไม้ ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกิน และการสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกิน และมาตรการในการกำกับดูแล การติดตาม และการประเมินผลการดำเนินโครงการ

¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 71ก ลงวันที่ 29 พฤษภาคม 2562

ในกรณีบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินได้ครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือทำด้วยประการใดๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิม เก็บหา นำออกไปทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ดิน หิน กรวด ทราย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ หรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือนำหรือปล่อยสัตว์ ในเขตพื้นที่โครงการตามพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามมาตรา นี้ หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติจรรยา และได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(2) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 ²

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้ช่วยเหลือประชาชนที่ทำกินอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ตามความในบทบัญญัติมาตรา 121 ดังนี้

มาตรา 121 ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชสำรวจการถือครองที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าแต่ละแห่งให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง และรัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายในการช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าที่มีการประกาศกำหนดมาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าโดยมิได้สิทธิในที่ดินนั้นเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ภายใต้กรอบเวลาตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ หรือตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากร ป่าไม้และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ 17 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 โดยต้องจัดให้มีแผนที่แสดงแนวเขตโครงการที่จะดำเนินการแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาและมีระยะเวลาบังคับใช้คราวละไม่เกินยี่สิบปี และอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาและคุณสมบัติของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชนภายใต้โครงการที่จะดำเนินการ หน้าที่ของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชนในการอนุรักษ์ ป่าไม้ ดูแลรักษาสัตว์ป่า ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกิน และการสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกินและมาตรการในการกำกับดูแล การติดตาม และการประเมินผลการดำเนินโครงการ

² ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 71ก ลงวันที่ 29 พฤษภาคม 2562

ในกรณีบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินได้ครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใดๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลง สภาพพื้นที่ไปจากเดิม เก็บหา นำออกไป กระทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งสัตว์ป่า ไม้ ดิน หิน กรวด ทราย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศน์ หรือความหลากหลายทางชีวภาพ หรือนำหรือปล่อยสัตว์ในเขตพื้นที่โครงการตามพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามมาตรา นี้ หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติสุข และได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(3) มติคณะรัฐมนตรี เรื่องการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ วันที่ 30 มิถุนายน 2541

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ ดังนี้

1. คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติได้พิจารณาทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้แล้ว มีความเห็นในเรื่องเกี่ยวกับการพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎร ให้ใช้ภาพถ่ายทางอากาศเป็นหลักร่วมกับหลักฐานอื่น และการกำหนดมาตรการการอยู่อาศัยในพื้นที่ป่าไม้ไม่ให้ขยายพื้นที่เพิ่มเติม มติคณะกรรมการฯ โดยสรุปให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) พิจารณาปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในพื้นที่ป่าไม้ โดยเฉพาะมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 17 เมษายน 2540 วันที่ 22 เมษายน 2540 และวันที่ 29 เมษายน 2540 โดยให้ใช้แนวทางมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 22 เมษายน 2540 เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในภาพรวมทั้งประเทศเป็นฐานในการปรับปรุงและนำความเห็นของคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติไปประกอบการพิจารณาด้วย

2. คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติได้ประชุมเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2541 เกี่ยวกับเรื่อง การแก้ไขปัญหาดังกล่าวในพื้นที่ป่าไม้ มีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยมีมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในพื้นที่ป่าไม้

โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ เพื่อเป็นการสงวนคุ้มครองป้องกันพื้นที่ป่าไม้ของชาติที่เหลืออยู่ไว้ให้ได้ จึงกำหนดมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในพื้นที่ป่าไม้ เป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้

1.1 ป่าสงวนแห่งชาติ

1) พื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร และพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจที่เสื่อมสภาพ กรมป่าไม้ได้มอบพื้นที่ดังกล่าวให้ ส.ป.ก.นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามนโยบายรัฐบาล เมื่อปี พ.ศ. 2536 แล้วตั้งนั้นเพื่อให้นโยบายการปฏิรูปที่ดินของรัฐบาลสัมฤทธิ์ผลจึงให้ดำเนินการดังนี้

(1) ให้กรมป่าไม้ และ ส.ป.ก. ปฏิบัติตามข้อตกลงว่าด้วยแนวทางปฏิบัติการกันพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติกลับคืนกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2538 โดยเร่งรัดดำเนินการให้แล้วเสร็จ ทุกป่าโดยเร็ว

(2) พื้นที่ที่ไม่สมควรนำไปปฏิรูปที่ดิน ให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามหน้าที่และความรับผิดชอบ และเพื่อเปิดโอกาสให้ราษฎรในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างเป็นรูปธรรม ให้กรมป่าไม้พิจารณาตามความเหมาะสมจัดการพื้นที่ที่มีสภาพป่าแปลงเล็ก แปลงน้อย ในพื้นที่ราบและมีใช้เป็นพื้นที่ที่ควรสงวนรักษาไว้เพื่อคุ้มครองระบบนิเวศ และสภาพแปลงดังกล่าวจะต้องไม่ติดกับป่าผืนใหญ่ โดยร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลท้องที่และ ส.ป.ก. กรณีนี้ให้พิจารณาจัดทำเป็นพื้นที่ที่ทดลองจัดการเป็นบางแห่งก่อน

(3) ให้ ส.ป.ก. นำผลการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงไปเร่งรัดกำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน เมื่อมีเขตปฏิรูปที่ดินแล้วให้ ส.ป.ก. เร่งรัดดำเนินการต่อไป และให้กำหนดเป็นเงื่อนไขการใช้ที่ดิน ส.ป.ก. ให้ราษฎรปลูกไม้ผลและ/หรือไม้ยืนต้นอย่างน้อยร้อยละ 20 ของเนื้อที่ที่ได้รับ กรณีเป็นพื้นที่ติดกับเขตป่าไม้จะต้องปลูกไม้ผลและ/หรือไม้ยืนต้นเป็นแนวกันชน และให้นำเอาวิธีการจัดรูปแปลงที่ดินให้มีขนาดเหมาะสมเพื่อใช้แก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินอยู่อาศัย/ทำกินของราษฎรในเขตป่าไม้ด้วย

2) พื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มเติมตามผลการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากร และที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 และ 17 มีนาคม 2535 ซึ่งกำหนดไว้ว่าเมื่อดำเนินการในพื้นที่ให้กรมป่าไม้ปรับแนวเขตได้ตามสภาพข้อเท็จจริงและความเหมาะสมในภูมิภาคประเทศ ผลจากการปรับแนวเขตให้ดำเนินการ ดังนี้

(1) บริเวณพื้นที่ที่ปรับออกเป็นพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ หากมีราษฎรอยู่อาศัย/ทำกิน ให้กรมป่าไม้พิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสม

(2) พื้นที่ที่ผ่านการตรวจสอบและมีความเหมาะสมที่จะกำหนดไว้เป็นป่าเพื่อการอนุรักษ์ ให้กรมป่าไม้กำหนดเป็นป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ให้กรมป่าไม้จัดทำแนวเขตที่ชัดเจน และป้องกันดูแลคุ้มครองอย่างเข้มงวด ไม่ให้ราษฎรบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครองอยู่อาศัยทำกิน หากมีการบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครองให้ดำเนินการตามกฎหมายอย่างเฉียบขาด

1.2 ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี (พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1, ชั้นที่ 2 และเขตอนุรักษ์ป่าชายเลน)

เนื่องจากเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ได้กำหนดขึ้น เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ พันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ที่มีคุณค่าหายาก เพื่อการป้องกันภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัยและการพังทลายของดิน รวมถึงตลอดถึงเพื่อประโยชน์ด้านการศึกษา วิจัย นันทนาการของประชาชนและความมั่นคงของชาติ ดังนี้

1) ยืนยันนโยบายของรัฐที่จะไม่นำพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย และป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรีไปดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

2) ให้กรมป่าไม้สำรวจพื้นที่ที่มีการครอบครองให้ชัดเจน และขึ้นทะเบียนผู้ครอบครอง เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3) ให้กรมป่าไม้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎร โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศของกรมแผนที่ทหาร (หากไม่มีให้ใช้ภาพถ่ายดาวเทียม) ซึ่งถ่ายภาพพื้นที่นั้นไว้เป็นครั้งแรกหลังวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก

ตรวจสอบร่องรอยการทำประโยชน์ต่อเนืองมาก่อนวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก และต้องพิจารณาพร้อมกับพยานหลักฐานอื่น ซึ่งแสดงว่าได้มีการครอบครองทำประโยชน์ต่อเนืองมาก่อนวันสงวนหวงห้ามนั้นๆ ด้วย

4) กรณีผลการตรวจพิสูจน์พบว่า ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินมาก่อน ให้กรมป่าไม้จัดทำขอบเขตบริเวณที่อยู่อาศัย/ทำกินให้ชัดเจน ห้ามขยายพื้นที่เพิ่มเติมโดยเด็ดขาด และดำเนินการตามกฎหมายเพื่อให้ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกิน ตามความจำเป็นเพื่อการครองชีพ แต่ถ้าเป็นพื้นที่ล่อแหลมคุกคามต่อระบบนิเวศ พื้นที่ที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการคุ้มครองดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ให้พิจารณาดำเนินการช่วยเหลือราษฎรตามความเหมาะสมเพื่อให้หาที่อยู่อาศัย/ทำกินแห่งใหม่ หรือดำเนินการเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากบริเวณนั้นไปอยู่อาศัย/ทำกินในพื้นที่ที่เหมาะสม โดยในพื้นที่รองรับให้มีการสนับสนุนด้านสาธารณูปโภคการพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรม รวมทั้งพิจารณารับรองสิทธิในที่ดินตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พื้นที่ที่ราษฎรได้เคลื่อนย้ายออกไปแล้ว ให้ทำการปลูกฟื้นฟูสภาพป่าต่อไป

5) กรณีผลการตรวจพิสูจน์พบว่า ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินหลังวันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก ให้กรมป่าไม้พิจารณาดำเนินการ ดังนี้

(1) ให้เคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ป่าอนุรักษ์นั้น แล้วทำการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมการเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ให้เตรียมแผนการรองรับในพื้นที่ที่เหมาะสม โดยสนับสนุนด้านสาธารณูปโภค การพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรม รวมทั้งการพิจารณารับรองสิทธิในที่ดินตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(2) หากยังไม่สามารถเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ได้ทันที ให้ดำเนินการควบคุมขอบเขตพื้นที่มิให้ขยายเพิ่มเติมโดยเด็ดขาด และในระหว่างรอการเคลื่อนย้ายให้จัดระเบียบที่อยู่อาศัย/ทำกินให้เพียงพอต่อการดำรงชีพ

6) การดำเนินการตาม 4) และ 5) จะต้องกำหนดเงื่อนไขการใช้พื้นที่ให้เป็นไปในรูปแบบของการอนุรักษ์ที่ยั่งยืน เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ และ/หรือสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

7) ให้ทุกส่วนราชการที่ดำเนินการพัฒนาพื้นที่สูง ทำการพัฒนาเฉพาะความ ต้องการพื้นฐานในการดำรงชีพ

1.3 พื้นที่อื่นๆ ที่สงวนหรืออนุรักษ์ไว้เพื่อกิจการป่าไม้

กรณีที่มีราษฎรร้องเรียนเสนอปัญหาให้จังหวัดดำเนินการตั้งคณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยให้มีทั้งฝ่ายราชการและราษฎรฝ่ายละเท่าๆ กัน การตรวจสอบข้อเท็จจริงให้พิสูจน์การอยู่อาศัยครอบครองทำประโยชน์ในพื้นที่ให้ชัดเจนว่ามีมาก่อนหรือไม่ ราษฎรเดือดร้อนอย่างไร เคยได้รับการช่วยเหลือจากทางราชการมาแล้วหรือไม่ แล้วเสนอมาตรการหรือแนวทางแก้ไข ปัญหาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาตามมาตรการและแนวทางของแต่ละพื้นที่ที่เป็นปัญหา ทั้งนี้ ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบให้ความเป็นธรรมกับราษฎรให้มากที่สุด

2. ด้านการป้องกันพื้นที่ป่าไม้ และอื่น ๆ

2.1 ถ้ามีการกระทำใดๆ อันเป็นการบุกรุกพื้นที่ป่าใหม่และ/หรือขยายพื้นที่อยู่อาศัย/ทำกินเพิ่มเติม หรือเป็นการทำลาย หรือกระทบกระเทือนต่อการรักษาป่าและ/หรือสิ่งแวดล้อม ให้ดำเนินการตามกฎหมายโดยเฉียบขาด และเพื่อป้องกันมิให้มีการยึดถือครอบครองพื้นที่ ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่สั่งให้ผู้กระทำผิดออกจากพื้นที่ ทำลาย รื้อถอน และ/หรือดำเนินการอื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

2.2 ให้คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติกำกับดูแลให้หน่วยงานหรือคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ประสานการปฏิบัติกันอย่างสอดคล้องและมีเอกภาพ เพื่อความมีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลในการป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ของชาติ

2.3 ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย โดยจัดให้องค์กรปกครองท้องถิ่น เช่น อบต.หรือสภาตำบล และชุมชนเข้ามาร่วมดูแลรักษาสภาพป่าไม้มิให้มีการบุกรุกทำลาย หรือทำการใดๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อการรักษาป่าและ/หรือสิ่งแวดล้อม

2.4 ให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ระดับพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย แผนงาน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการป้องกันพื้นที่ 2) ด้านการควบคุมพื้นที่ 3) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 4) ด้านการติดตาม ประเมินผลและระบบข้อมูล โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการจัดการฯ อันจะทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้เป็นไปอย่างเป็นระบบ ยั่งยืน และเกิดความชัดเจนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

2.5 ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการแก้ไขปัญหาค่าออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินที่ออกโดยมิชอบในพื้นที่ป่าไม้ ให้แล้วเสร็จเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

2.6 ให้สำนักงานงบประมาณพิจารณาสนับสนุนงบประมาณแผ่นดินให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินกิจกรรมตามนโยบาย มาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาค่าในแต่ละประเภทพื้นที่ รวมถึงการดำเนินการแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในระดับพื้นที่ตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยให้เสนอขอตั้งงบประมาณเป็นปีๆ ไป

(4) มติคณะรัฐมนตรีเรื่อง พื้นที่เป้าหมายและกรอบมาตรการแก้ไขปัญหาการอยู่อาศัยและ ทำกินในพื้นที่ป่าไม้ (ทุกประเภท)

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2561 ลงมติว่า

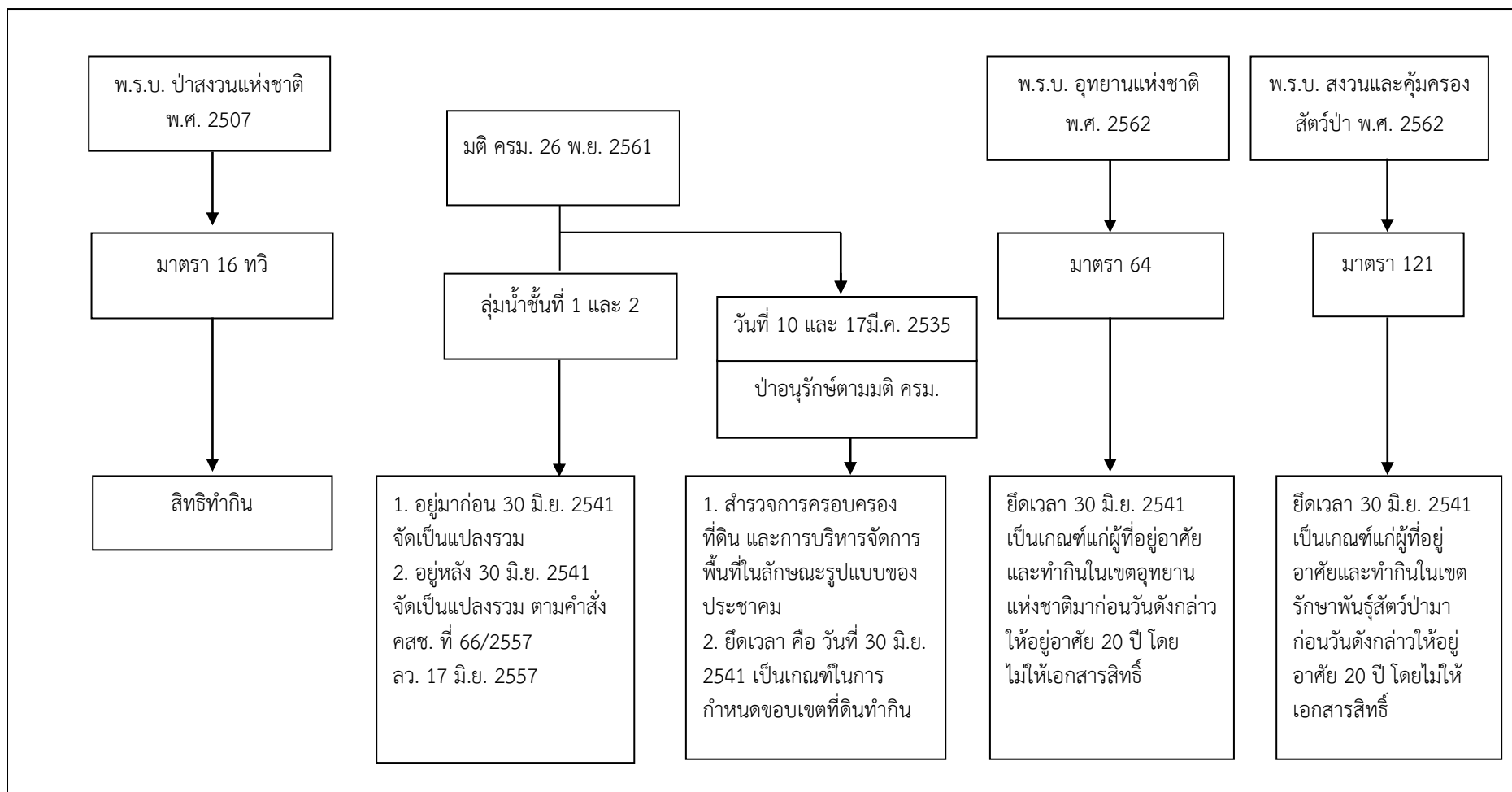
1. เห็นชอบในหลักการตามกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอและให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรับความเห็นของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงานงบประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งข้อสังเกตของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาไปพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย ทั้งนี้ ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ถูกต้องเป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

2. ในการดำเนินการตามกรอบมาตรการแก้ไขปัญหาคารอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้ (ทุกประเภท) ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้แก่ประชาชนทั่วไป ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย และเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน ถูกต้อง ตรงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจตนารมณ์ หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการจัดสรรที่ดินของแต่ละกลุ่มพื้นที่ รวมทั้งการปฏิบัติตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องและสิทธิของผู้ได้รับจัดสรรที่ดิน เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งและข้อพิพาทในภายหลัง

3. ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณา กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขการบุกรุกพื้นที่ป่าให้ชัดเจนและดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังเพื่อไม่ให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพิ่มเติมอีก

พื้นที่เป้าหมาย	กรอบมาตรการแก้ไขปัญหา
<p>กลุ่มที่ 1 ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำ ชั้นที่ 3,4 และ 5 ก่อน มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541</p>	อนุญาตให้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบาย รัฐบาล (คทช.)
<p>กลุ่มที่ 2 ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำ ชั้นที่ 3,4 และ 5 หลัง มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 และต้องปฏิบัติตาม คำสั่งคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 ลง วันที่ 17 มิถุนายน 2557</p>	อนุญาตให้อยู่อาศัยและทำกินแบบแปลงรวม โดยออกแบบการใช้พื้นที่ร่วมกัน ระหว่างชุมชน และหน่วยงานรัฐ โดยชุมชนต้องดูแลรักษาและใช้ประโยชน์พื้นที่ใน ลักษณะที่เกื้อกูลต่อการอนุรักษ์ ตามที่กำหนดร่วมกัน
<p>กลุ่มที่ 3 ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำ ชั้นที่ 1 และ 2 - ก่อน มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 - หลัง มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541และต้องปฏิบัติตามคำสั่งคณะกรรมการความสงบ แห่งชาติ ที่66/2557 ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2557</p>	<ol style="list-style-type: none"> จัดระเบียบการใช้ที่ดินทำกิน และรับรองการอยู่อาศัยทำกินในลักษณะแปลงรวม กำกับควบคุมจัดการการใช้ที่ดินและป่าไม้ภายใต้การอนุรักษ์และพัฒนาอย่าง ยั่งยืน ห้ามบุกรุกขยายพื้นที่ ฟื้นฟูสภาพป่าในรูปแบบการมีส่วนร่วม ส่งเสริมราษฎรปลูกป่า 3 อย่าง ใช้มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ ควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมการชะล้าง พังทลาย <p>วางแผนร่วมกับราษฎรและกรรมการหมู่บ้าน ประชาคม/ออกแบบ/คัดเลือกพันธุ์ไม้ ตามแนวพระราชดำริปลูกป่า 3 อย่าง เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าโดยกรมป่าไม้จัดหาพันธุ์ไม้ และให้ราษฎรเป็นผู้ดูแลต้นไม้ที่ปลูกและราษฎรใช้ประโยชน์ที่ดินในระหว่างแถว ของต้นไม้ได้ โดยราษฎรจะได้รับประโยชน์ที่ดินในระหว่างแถวของต้นไม้ได้ โดย ราษฎรจะได้รับประโยชน์จากการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากไม้ที่ปลูกและพืชพื้นล่างด้วย</p>
<p>กลุ่มที่ 4 ชุมชนที่อยู่ในเขตป่าอนุรักษ์ - ก่อน มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 - หลัง มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541</p>	<p>แนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดินของราษฎรในเขตป่าอนุรักษ์</p> <ol style="list-style-type: none"> หลักการจัดการพื้นที่ เพื่อให้คงเจตนารมณ์ของการกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับพื้นที่ ป่าเพื่อการอนุรักษ์ ชุมชนที่จะได้รับการพิจารณาต้องเป็นชุมชนที่อาศัยอยู่เดิม ไม่มี การจัดที่ดินให้แก่บุคคลภายนอกพื้นที่มีการกำหนดขอบเขตพื้นที่ทำกินที่เป็นที่ ยอมรับร่วมกัน และเป็นการใช้สิทธิทำกินมีให้เอกสารสิทธิ แนวทางการจัดการพื้นที่ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนหลัก คือ การสำรวจการ ครอบครองที่ดิน และการบริหารจัดการพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อตกลงแนวเขตบริหารเพื่อ การอนุรักษ์ ที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายในรูปแบบของการประชาคมของชุมชน โดย มีคณะกรรมการ/คณะทำงาน ที่แต่งตั้งโดยผู้ว่าราชการจังหวัด ดำเนินการ 2 ระดับ คือ <p>2.1 คณะทำงานสำรวจการครอบครองที่ดินระดับพื้นที่ เพื่อร่วมกับชุมชนในการ</p>

	<p>สำรวจและบริหารจัดการพื้นที่ร่วมกัน</p> <p>2.2 คณะกรรมการพิจารณาผลการสำรวจการครอบครองที่ดินระดับกับบริหารพื้นที่อนุรักษ์ หรือสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์สาขาเพื่อตรวจสอบผลการดำเนินการและแก้ไขปัญหามาจากผลการดำเนินงานของคณะทำงานฯ ระดับพื้นที่ โดยนำผลการสำรวจตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 และการตรวจสอบผู้ครอบครองที่เป็นผู้ยากไร้ ผู้ที่มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่ดินทำกิน ซึ่งได้อาศัยอยู่ในพื้นที่เดิมนั้นๆ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 66/2547 มาตรวจสอบร่วมกับราษฎร เพื่อจัดระเบียบการครอบครองที่ดิน และกำหนดให้เป็นเขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์</p> <p>3.การดำเนินการดังกล่าวเป็นการเตรียมความพร้อมของชุมชนในการพิจารณาอนุญาต เมื่อร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติพ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ..... ได้รับการพิจารณาเห็นชอบและมีผลใช้บังคับแล้ว โดยสามารถนำแนวเขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์ มาจัดทำเป็นโครงการ/แผนงานเพื่อนำเสนอขออนุญาตใช้พื้นที่ได้ตามกฎหมายต่อไป</p>
<p>กลุ่มที่ 5</p> <p>ชุมชนในพื้นที่ป่าชายเลน</p> <p>-พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และพื้นที่เกษตรกรรม</p> <p>- พื้นที่เมืองและสิ่งก่อสร้างถาวร</p>	<p>1. <u>กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง</u></p> <p>1.1ดำเนินการจัดทำเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลน พร้อมทั้งกับพื้นที่ดินส่วนที่อยู่ห่างจากทะเลไม่น้อยกว่า 100 เมตร และพื้นที่ที่อยู่ห่างจากริมคลองไม่น้อยกว่า 20 เมตร เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน</p> <p>1.2ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับป่าชายเลน โดยให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ดำเนินการกำหนดอัตราและเรียกเก็บค่าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลนในกรณีต่างๆ</p> <p>1.3 เสนอและรับฟังข้อคิดเห็นของคณะอนุกรรมการบูรณาการด้านบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลนและป่าชายหาด</p> <p>2. <u>คณะทำงานสำรวจการครอบครองที่ดินระดับพื้นที่</u></p> <p>2.1 จัดประชุมชี้แจงราษฎรในพื้นที่เป้าหมายให้ทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงานให้มีความถูกต้องตรงกันก่อนจะมีการดำเนินการขั้นตอนต่อไป</p> <p>2.2 สำรวจ ตรวจสอบและจัดทำแผนผัง การใช้ประโยชน์ที่ดินรายแปลง</p> <p>2.3 จัดทำขอบเขต แผนผัง บริเวณที่ยังคงสภาพเป็นป่าชายเลน</p> <p>3. <u>คณะกรรมการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนที่มีการครอบครองทำประโยชน์</u></p> <p>3.1 จัดทำแผนบริหารจัดการและโครงการเพื่อการอนุญาต</p> <p>3.2 รับฟังความคิดเห็นของคณะอนุกรรมการบูรณาการด้านบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลนและป่าชายหาดและนำเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ</p> <p>3.3 นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบและยกเว้นมติคณะรัฐมนตรี</p> <p>3.4 กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งดำเนินการอนุญาตตามแผนบริหารจัดการพื้นที่และหลักเกณฑ์ที่ผ่านความเห็นชอบของคณะอนุกรรมการบูรณาการด้านบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลน และป่าชายหาด และคณะกรรมการนโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ</p>

รูปผนวกที่ 1-1 นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้

ภาคผนวกที่ 2

ทางเลือกในการลดพื้นที่ปลูกยางพารา

สืบเนื่องจากยางพารามีราคาตกต่ำจึงได้เสนอทางเลือกในการปลูกพืชอื่นมาปลูกทดแทนยางพารา โดยมีพืชที่จะทดแทน รวม 6 ชนิด คือ

1. ไม้โตเร็ว
2. ไม้ไผ่
3. โกโก้
4. กาแฟ
5. สมุนไพร
6. ผักอินทรีย์

โดยมีรายละเอียดของไม้โตเร็วและไม้ไผ่ ดังนี้

1. ไม้โตเร็ว

หลังจากมีการยกเลิกสัมปทานป่าไม้ ในปี พ.ศ. 2532 แล้ว ประเทศไทยได้มีการนำเข้าไม้พ่อนไม้แปรรูปจากต่างประเทศมีมูลค่าสูงมาก ในปี 2561 ได้มีการนำเข้าไม้มีมูลค่า 18,039.79 ล้านบาท

ความเป็นได้ที่จะนำไม้โตเร็วมาปลูกทดแทนยางพารามีหลักการและเหตุผลดังต่อไปนี้

เมื่อเดือนมิถุนายน 2560 คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ลงนามความร่วมมือกับบริษัท JCS แห่งประเทศญี่ปุ่น เพื่อวิจัยและหาแนวทางการจัดการวัตถุดิบเชื้อเพลิงพลังงานจากไม้โตเร็วสำหรับโรงไฟฟ้าชีวมวลในประเทศไทยในระยะยาวโดยมุ่งเน้น “การผลิตไม้โตเร็วเพื่อพลังงาน” และการจัดการสวนยางพาราแบบผสมผสาน ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามระบบมาตรฐานการจัดการอย่างยั่งยืนโดยยึดแนวทางของ Forest Stewardship Council (FSC)

ความต้องการที่กำหนดไว้ในการลงนามความร่วมมือครั้งนี้ คือ “เชื้อเพลิงก้อนพลังงานอัดเม็ด หรือ Wood Pellet” เพื่อใช้ในโรงไฟฟ้าชีวมวล จำนวน 20 โรง แต่ละโรงมีกำลังผลิตไฟฟ้าขนาด 50 MW ที่ต้องใช้ Wood Pellet จากประเทศไทยไม่น้อยกว่าปีละ 5 ล้านตัน

(www.facebook.com/Kasetsart University/posts/10155493455447451)

ทั้งนี้ ได้ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ว่าได้มีการจัดตั้งโรงงานแห่งแรกในประเทศไทย คือ ที่จังหวัดพังงา มีกำลังผลิตประมาณ 700 ตันต่อวัน คาดว่า โรงงานนี้จะผลิตได้ประมาณ 250,000 ตันต่อปี และส่งออกได้ในปี พ.ศ. 2562 นอกจากนี้ยังมีบริษัทอื่นๆ อีกหลายบริษัทที่กำลังดำเนินการก่อสร้างโรงงาน เช่น บริษัทกัลฟ์ เอเนอจี ได้ก่อสร้างโรงงาน Wood Pellet จำนวน 3 โรง ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ และชลบุรี

(www.ntbdays.com/kaset/2651)

กรณีของการยางแห่งประเทศไทยนั้น ได้ร่วมมือกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือโครงการจัดหาวัตถุดิบจากเศษไม้ยางพาราและส่งเสริมการปลูกไม้โตเร็วเพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิงโรงไฟฟ้าชีวมวลของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โดยสนับสนุนให้เกษตรกรปลูก

ไม้โตเร็ว 5 ชนิด ได้แก่ กระถินณรงค์ กระถินเทพา กระถินยักษ์ สนประดิพัทธ์ และยูคาลิปตัส ควบคู่ไปกับการทำสวนยาง

ทั้งนี้ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตได้ให้ข้อมูลว่า ภาครัฐมีนโยบายปรับเพิ่มสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนให้สูงขึ้นประกอบกับการพัฒนาเทคโนโลยีพลังงานทดแทนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งตามแผนบูรณาการพลังงานระยะยาว พ.ศ. 2558-2579 (Thailand Integrated Energy Blueprint: TIEB) นั้น ได้กำหนดให้มีการพัฒนาโครงการโรงไฟฟ้าชีวมวล โดยใช้เชื้อเพลิงชีวมวลจากพื้นที่ที่มีศักยภาพ

ส่วนการยางแห่งประเทศไทยนั้น ได้ให้ข้อมูลว่า “โรงไฟฟ้าชีวมวล นอกจากจะเป็นพลังงานทดแทนแล้วยังเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรชาวสวนยาง และครอบครัว เพราะปัจจุบันตลาดมีความต้องการใช้ไม้ยางพารา และไม้ชนิดอื่นๆ สูงมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมพลังงานการปลูกไม้โตเร็วนั้นไม่ยาก สามารถปลูกได้พร้อมๆ กับการปลูกยางพารา และสามารถตัดขายได้ในช่วงระหว่างรอการเปิดกรีด” (กทย. และ กพผ. 2560: 1-2)

ต่อมาเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2561 ได้มีการสัมมนาเรื่อง “อุตสาหกรรมไม้เศรษฐกิจ ขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 สู่อุตสาหกรรมที่ยั่งยืน” ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ไว้ ดังนี้

ยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร พ.ศ. 2561-2579 ประกอบด้วย 7 ยุทธศาสตร์ 21 แผนงาน และ 67 โครงการ สรุปได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจ มุ่งเน้นการปรับปรุงกฎหมาย บังคับปลูกพื้นที่ ส.ป.ก. พัฒนาหลักเกณฑ์รับเกษตรกร

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การจัดเตรียมพื้นที่รองรับการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจ เน้นเตรียมพื้นที่ปลูก

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนามาตรการทางการคลัง การเงิน และระบบตลาด เพื่อสร้างแรงจูงใจ เน้นลดหย่อนภาษี กองทุนไม้เศรษฐกิจ สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ บทบาทภาคเอกชนส่งเสริมปลูก

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร และผู้ประกอบการไม้เศรษฐกิจ เน้นการรวมกลุ่มเกษตรกร ต้นแบบเกษตรกร ถ่ายทอดเทคโนโลยี ผลักดันไม้เศรษฐกิจสู่อาชีพ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การวิจัยและพัฒนา เทคโนโลยี และนวัตกรรมไม้เศรษฐกิจ เน้นการวิจัยพัฒนา พันธุ์ไม้ การจัดการสวนไม้ การใช้ประโยชน์ไม้ ภาวศระหว่างประเทศ สวนยางพารา ไม้เศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารงานเพื่อส่งเสริมไม้เศรษฐกิจ เน้นการพัฒนาบุคลากรด้านส่งเสริม อาชีพนักส่งเสริมไม้เศรษฐกิจ พัฒนาระบบการให้บริการ ประชาสัมพันธ์เชิงรุก

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาระบบการรับรองป่าไม้ เน้นการพัฒนาระบบการรับรองป่าไม้ เตรียมความพร้อมองค์กรรับรอง อบรมเกษตรกร ผู้ประกอบการ เพื่อรับการตรวจรับรอง

ทั้งนี้ได้มีการระบุว่ามีมูลค่าทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมไม้มีมูลค่ามากกว่า 3 แสนล้านบาท

(www.facebook.com/greennewsagency/posts/1822782574461738)

เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2561 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเรื่อง “การขับเคลื่อนโครงการชุมชนไม่มีค่า” โดยมีสาระสำคัญ คือ

1. เป้าหมายการขับเคลื่อนโครงการชุมชนไม่มีค่าร่วมกัน ดังนี้

1.1) เกิดชุมชนไม่มีค่า 20,000 ชุมชน ใน 10 ปี มีประชากร 2,600,000ครัวเรือน โดยปลูก ครัวเรือนละ 400 ต้น มีจำนวนต้นไม้ 1,040 ล้านต้น จะได้พื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น 26 ล้านไร่ ซึ่งจะเกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ 1,040,000 ล้านบาท

1.2) มีร่างกฎหมาย กฎ หรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการชุมชนไม่มีค่าเพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์

2. วัตถุประสงค์

2.1) สร้างอาชีพที่ยั่งยืน มั่นคง ด้วยการทำให้ชุมชนไม่มีค่าบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่

2.2) เพิ่มพื้นที่ปลูกต้นไม้อย่างหลากหลายในพื้นที่ต่างๆ เช่น ในสวนยางพารา ในสวนปาล์ม ในสวนผลไม้ และบ้านเรือน ในหัวไร่ปลายนา และในพื้นที่ว่าง เป็นต้น

2.3) จัดทำร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ประชาชนปลูกไม้มีค่าในที่ดินกรรมสิทธิ์ หรือที่ดินที่มีสิทธิ์ในการใช้ประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมาย

3. การดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ

3.1) สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ ขับเคลื่อนโครงการชุมชนไม่มีค่าโดยนำองค์ความรู้ด้านการวิจัยและนวัตกรรมที่มีอยู่ พร้อมทั้งให้มีการทำวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปรับปรุงพันธุ์ไม้มีค่าให้มีลักษณะเฉพาะที่สามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมเรื่องต่างๆ

3.2) กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการจัดทำ ปรับปรุงแก้ไข และบริการวิชาการเรื่อง พระราชบัญญัติ กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับการปลูกและการตัดไม้ รวมทั้งสนับสนุนการคัดเลือก เพาะพันธุ์ไม้ และการขยายพันธุ์ไม้มีค่า รวมทั้งการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

3.3) สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการเรื่อง ความหลากหลายทางพันธุกรรม การดำเนินการขับเคลื่อนโครงการชุมชนไม่มีค่า รวมทั้งจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการประเมินมูลค่าไม้ โดยพัฒนาจากโครงการที่ดำเนินการอยู่เดิม

3.4) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ดำเนินการจัดทำรายละเอียดเกณฑ์มาตรฐานการประเมินมูลค่าไม้ และเรื่องการใช้ต้นไม้เป็นหลักประกัน รวมทั้งให้สินเชื่อในการจัดทำโรงเพาะชำแก่เกษตรกร

3.5) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ดำเนินการวางแผนและวิจัยเรื่องต้นไม้ที่ควรปลูกในแต่ละพื้นที่ และร่วมจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการประเมินมูลค่าไม้

3.6) กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ดำเนินการเรื่อง กฎกระทรวงรองรับ “ไม้ยืนต้นที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ” เป็นหลักประกันทางธุรกิจพร้อมผลักดันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้ประชาชนปลูกไม้ยืนต้นมูลค่าสูงในที่ดินกรรมสิทธิ์เพื่อการออมและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ

3.7) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการส่งเสริม กระตุ้น และปลูกจิตสำนึกให้ ประชาชน/ชุมชนมีความรู้สึกรักหวงแหน และการมีส่วนร่วม

ในการดูแลทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อเป็นการรักษาสมดุลของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพ

3.8) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง ดำเนินการเสนอแนะนโยบายด้านเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตและพัฒนาเศรษฐกิจอย่างทั่วถึง และมีศักยภาพในการแข่งขัน

3.9) สมาคมธนาคารไทย ดำเนินการเรื่อง ความเหมาะสมของการนำ “ไม้ยืนต้นที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ” เป็นหลักประกันทางธุรกิจกับธนาคาร

3.10) สมาคมธุรกิจไม้ สนับสนุนเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการรับซื้อไม้แปรรูป

3.11) องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการเรื่อง การตลาดและส่งออกไม้แปรรูป และร่วมจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการประเมินมูลค่าไม้

3.12) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำหนดและกำกับดูแลมาตรฐานกระบวนการปลูกไม้มีค่า และพัฒนาระบบตรวจสอบพันธุ์ไม้

3.13) กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่และการใช้ประโยชน์ที่ดิน การจัดการที่ดินเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและลดต้นทุนการปลูก ศึกษา วิเคราะห์และจัดทำสำมะโนที่ดิน เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการใช้ที่ดิน

3.14) กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรและเครือข่ายชุมชนให้มีความพร้อมในการเพาะปลูก ให้คำปรึกษาในการดูแลรักษาต้นไม้ พร้อมทั้งศึกษาวิจัย และจดบันทึกต้นไม้

3.15) สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ดำเนินการนำมาตรฐานการจัดการสวนป่าไม้เศรษฐกิจอย่างยั่งยืน (มอก.14061) และมาตรฐานห่วงโซ่การควบคุมผลิตภัณฑ์จากป่าไม้ (มอก.2861) ซึ่งเป็นมาตรฐานชาติประกาศโดยกระทรวงอุตสาหกรรม เข้าเทียบเคียงกับมาตรฐานสากล PEFC (Program for the Endorsement of Forest Certification) เพื่อขยายการเข้าถึงตลาดการค้าไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้สู่ต่างประเทศ ซึ่งในการรับรองดังกล่าวนี้ยังครอบคลุมไปถึงการรับรองการจัดการสวนป่าไม้เศรษฐกิจอย่างยั่งยืนแบบกลุ่ม อันจะช่วยเพิ่มศักยภาพ ให้แก่ เกษตรกรรายย่อยในโครงการชุมชน ไม้มีค่าได้เข้าสู่การส่งออกไม้ได้อีกทางด้วย

เพื่อรองรับการดำเนินงานตามมติดังกล่าว ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ 8) พ.ศ.2562 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอน 50ก ลงวันที่ 16 เมษายน 2562 โดยมีบทบัญญัติมาตรา 4 บัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา 4 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 106/2557 เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ลงวันที่ 21 กรกฎาคม พุทธศักราช 2557

และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 7 ไม้ชนิดใดที่ขึ้นในป่าจะให้ป็นไม้หวงห้ามประเภทใด ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา สำหรับไม้ทุกชนิดที่ขึ้นในที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินไม่เป็นไม้หวงห้าม หรือไม้ที่ปลูกขึ้นในที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้ทำประโยชน์ตามประเภทหนังสือแสดงสิทธิที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ให้ถือว่าไม่เป็นไม้หวงห้าม”

การลงทุนปลูกสร้างสวนป่า

สวนปลูกป่าภาคเอกชน สำนักส่งเสริมการปลูกป่า ได้ให้ข้อมูล การลงทุนและผลตอบแทนการปลูกสวนป่า

(กรมป่าไม้, http://forestinfo.forest.go.th/pfd/km2-1.aspx#km21_5)

การลงทุนในการปลูกสวนป่าทั้งของภาครัฐและเอกชนมีค่าใช้จ่ายที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิธีปฏิบัติ การบำรุงดูแลรักษา สภาพและขนาดของพื้นที่ ค่าจ้างแรงงานในแต่ละท้องถิ่น โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ 5,000-30,000 บาทต่อไร่ เป็นค่าใช้จ่ายในการสำรวจรังวัดพื้นที่ ค่าเตรียมพื้นที่ ค่าหลัก ค่าปักหลัก ค่ากล้าไม้ ค่าปลูกและปลูกซ่อม ค่ากำจัดวัชพืช ค่าปุ๋ย ค่าใส่ปุ๋ย ค่าป้องกันไฟ ค่าไถพรวน ค่าตัดฟัน ค่าลิดกิ่ง และค่าขนส่ง เป็นต้น ซึ่งค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วง 1-3 ปีแรก หลังจากนั้นค่าใช้จ่ายจะน้อยลง และการบำรุงดูแลรักษาก็จะน้อยลงด้วย ซึ่งสามารถปล่อยให้ต้นไม้เติบโตตามธรรมชาติได้ ในด้านผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุน ได้แก่ รายได้จากการทำไม้ออก และรายได้จากการจำหน่ายไม้ที่ตัดขาย ระยะการลงทุนและผลตอบแทนของการปลูกสัก ยูคาลิปตัส และกระถินเทพา ที่รอบตัดฟันต่างๆ ดังแสดงในตารางผนวกที่ 2-1

ตารางผนวกที่ 2-1 การลงทุนและผลตอบแทนการปลูกสัก ยูคาลิปตัส และกระถินเทพา

ชนิดไม้	รอบตัดฟัน (ปี)	ระยะปลูก (เมตรxเมตร)	ต้น/ไร่	การลงทุน (บาท/ไร่)	รายได้ (บาท/ไร่)	ผลตอบแทน สุทธิ (บาท/ไร่)
สัก	15	3x3	178	11,125	182,697	171,572
	30	2x4	200	29,100	1,293,502	1,264,402
ยูคาลิปตัส	5	2x2	400	8,027	16,296	8,269
		2x3	266	7,541.88	16,236	8,694.52
		3x3	178	7,375.84	16,932	9,556.16
กระถินเทพา	5	2x3	266	7,389	12,060	4,671
		1x4	400	7,937	12,330	4,393
	8	2x2	400	10,192	17,208	7,016
		2x3	266	10,337	19,431	9,094
		2x4	200	12,949	29,673	16,725

2. การปลูกไม้

การลงทุนและผลตอบแทนการปลูกไม้เลื้อยเพื่อผลิตหน่อและลำ มีรอบตัดฟัน 12 ปี ระยะปลูก 4x5 เมตร (80 กอดต่อไร่) ได้มีการศึกษาค่าใช้จ่ายในการลงทุนปลูกไม้เลื้อยพบมีการบำรุงดูแลให้น้ำ ใส่ปุ๋ย การตัดแต่งกิ่งและลำ ซึ่งค่าใช้จ่ายของผู้ปลูกไม้มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับการผลิตหน่อหรือลำ ขนาดของพื้นที่ การจัดการและแรงงาน การปลูกในพื้นที่ขนาดเล็ก 1-3 ไร่ ถ้าผู้ปลูกสามารถดำเนินการได้ ภายในครอบครัวสามารถทำให้ต้นทุนลดน้อยลง สำหรับพื้นที่ขนาดกลางค่าใช้จ่ายจะสูงขึ้น เนื่องจากต้องจ้างแรงงานในการดำเนินงาน สำหรับกล้าไม้ผู้ปลูกควรเริ่มปลูกจำนวนน้อยก่อนแล้วค่อยขยายพันธุ์ จากพื้นที่ของตนเอง จะช่วยให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการลงทุน

การประเมินรายได้จากการปลูกไม้เลื้อยเพื่อผลิตหน่อและลำ โดยทั่วไปไม้เลื้อยผลผลิตหน่อและลำ โดยทั่วไปไม้เลื้อยผลผลิตหน่อไม้ ตั้งแต่ 50-300 กิโลกรัมต่อไร่ต่อเดือน ขึ้นอยู่กับชนิด พื้นที่ การให้น้ำ ซึ่งหน่อไม้จะมีราคาตั้งแต่ 5-20 บาทต่อกิโลกรัม โดยในช่วงฤดูฝนราคาหน่อไม้จะตกต่ำ อย่างไรก็ตาม การปลูกไม้เพื่อการผลิตหน่อต้องมีการจัดการแต่งกอดตัดลำแก่ออก ปริมาณการตัดลำขึ้นกับขนาดกอและอายุ ตั้งแต่ 3-10 ลำต่อกอ ราคาลำตั้งแต่ 1-25 บาท ขึ้นอยู่กับขนาดของลำ การประเมินรายได้จากการปลูกไม้เลื้อยเพื่อผลิตลำและหน่อในตารางผนวกที่ 2-2

จากการปลูกไม้เลื้อยจะเริ่มให้ผลผลิตหน่อตั้งแต่ปีที่ 2 และผลผลิตลำตั้งแต่ปีที่ 3 จนกระทั่งถึงปีที่ 12 รวมรายได้จากการขายลำและหน่อทั้งสิ้น 239,200 บาทต่อไร่ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการปลูกและดูแลรักษา ได้แก่ ค่าเตรียมพื้นที่ ค่ากิ่งพันธุ์ (กล้าไม้) ค่าจ้างปลูก ค่าใส่ปุ๋ย ค่าจัดวัชพืช ป้องกันไฟ ระบบน้ำ และการให้น้ำ ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิต และค่าใช้จ่ายอื่นๆ รวมทั้งสิ้น 115,160 บาทต่อไร่ เมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้วจะคงเหลือกำไร 124,040 บาทต่อไร่ต่อ 1 รอบตัดฟัน รายละเอียดปรากฏในตารางผนวกที่ 2-3

ตารางผนวกที่ 2-2 การลงทุนและผลตอบแทนของการปลูกไม้เลื้อย

ชนิดไม้	รอบตัดฟัน (ปี)	ระยะปลูก (เมตรxเมตร)	ต้น/ไร่	การลงทุน (บาท/ไร่)	รายได้ (บาท/ไร่)	ผลตอบแทนสุทธิ (บาท/ไร่)
ไม้เลื้อย	12	4X5	80	115,160	239,200	124,040

ตารางผนวกที่ 2-3 การประเมินรายได้จากการปลูกไม้เลื้อยเพื่อผลผลิตลำและหน่อ

ปีที่	ผลผลิตและรายได้ลำ				ผลผลิตและรายได้หน่อ	
	ผลผลิตลำ		ราคาลำ	รายได้ลำ	ผลผลิตหน่อ	รายได้
	ลำ/กอ/ปี	ลำ/ไร่/ปี	(บาทต่อปี)	(บาทต่อปี)	(กก./ปี)	(บาทต่อไร่)
1	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	480	5,280
3	2	160	6	960	720	7,920
4	3	240	7	1,680	960	10,560
5	4	320	8	2,560	1,200	13,200
6	5	400	9	3,600	1,440	15,840
7	6	480	10	4,800	1,680	18,480
8	6	480	11	5,280	1,920	21,120
9	7	560	12	6,720	2,160	23,760
10	7	560	12	6,720	2,400	26,400
11	6	480	12	5,760	2,400	26,400
12	6	480	12	5,760	2,400	26,400

“กรณีพืชทางเลือกอื่นๆ ให้มีการทบทวนเช่นเดียวกัน โดยให้ยึด “การตลาด” หรือการจำหน่ายเป็นสำคัญ”

สถานีพัฒนาที่ดินลำพูน
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6 กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์